

Näringsutskottets betänkande 2022/23:NU4

2022 års redogörelse för företag med statligt ägande

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen lägger skrivelsen med 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden.

Skrivelsen innehåller bl.a. verksamhetsberättelsen för företag med statligt ägande och beaktar utvecklingen för dessa bolag under i huvudsak 2021. Motionsyrkandena innehåller förslag som rör statens ägande och förvaltning av företag när det gäller såväl en övergripande nivå som frågor om enskilda bolag.

Betänkandet innehåller 16 reservationer (S, SD, V, C, MP) och ett särskilt yttrande (S).

Behandlade förslag

Skrivelse 2021/22:140 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande.

Ett trettiotal yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022/23.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag	7
Utskottets ställningstagande	14
Statens ägande och förvaltning av vissa företag	17
Utskottets ställningstagande	28
Reservationer	35
1. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (SD)	35
2. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (C)	36
3. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (MP)	38
4. Almi Företagspartner AB, punkt 3 (SD)	38
5. Almi Företagspartner AB, punkt 3 (V)	39
6. Lernia AB, punkt 4 (SD)	40
7. Postnord AB, punkt 5 (SD)	41
8. SJ AB, punkt 6 (SD)	42
9. SJ AB, punkt 6 (V, MP)	43
10. Sveaskog AB, punkt 7 (SD)	44
11. Sveaskog AB, punkt 7 (V)	45
12. Sveaskog AB, punkt 7 – motiveringen (MP)	46
13. AB Svenska Spel, punkt 8 (SD)	47
14. Telia Company AB, punkt 9 (SD)	47
15. Visit Sweden AB:s övergripande förutsättningar, punkt 10 (S, C)	48
16. Visit Sweden AB:s uppdrag och mål, punkt 11 (SD)	49
Särskilt yttrande	51
Lernia AB, punkt 4 (S)	51
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	52
Skrivelsen	52
Motioner från allmänna motionstiden 2022/23	52
<i>Bilaga 2</i>	
Företag med statligt ägande	57

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag

1. Skrivelsen

Riksdagen lägger skrivelse 2021/22:140 till handlingarna.

2. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:201 av Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C),

2022/23:586 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2,

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11,

2022/23:1800 av Magnus Jacobsson (KD) och

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23.

Reservation 1 (SD)

Reservation 2 (C)

Reservation 3 (MP)

Statens ägande och förvaltning av vissa företag

3. Almi Företagspartner AB

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:938 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11.

Reservation 4 (SD)

Reservation 5 (V)

4. Lernia AB

Riksdagen avslår motion

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 6 (SD)

5. Postnord AB

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:791 av Peter Ollén (M),

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 och

2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11.

Reservation 7 (SD)

6. SJ AB

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6,
2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 4 och
2022/23:1233 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23 och 24.

Reservation 8 (SD)

Reservation 9 (V, MP)

7. Sveaskog AB

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:968 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13,
2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 10,
2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 23 och
2022/23:2003 av Sten Bergheden (M).

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (V)

Reservation 12 (MP) – motiveringen

8. AB Svenska Spel

Riksdagen avslår motion

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Reservation 13 (SD)

9. Telia Company AB

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och
2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 5.

Reservation 14 (SD)

10. Visit Sweden AB:s övergripande förutsättningar

Riksdagen avslår motion

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 22.

Reservation 15 (S, C)

11. Visit Sweden AB:s uppdrag och mål

Riksdagen avslår motion

2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10.

Reservation 16 (SD)

12. Statens ägande och förvaltning av vissa övriga företag

Riksdagen avslår motionerna

2022/23:546 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda
SD) yrkandena 1–3 och
2022/23:729 av Mats Nordberg (SD) yrkande 3.

Stockholm den 31 januari 2023

På näringsutskottets vägnar

Tobias Andersson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Tobias Andersson (SD), Elisabeth Thand Ringqvist (C), Mats Green (M), Monica Haider (S), Jessica Stegrud (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M), Marianne Fundahn (S), Josef Fransson (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Camilla Brodin (KD), Eric Palmqvist (SD), Elin Söderberg (MP), Louise Eklund (L) och Aida Birinxhiku (S).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlar utskottet regeringens skrivelse 2021/22:140 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande och 35 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2022. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen.

I bilaga 1 finns en förteckning över de förslag som behandlas i detta betänkande och i bilaga 2 finns en tabell över företag med statligt ägande.

Den 15 december 2022 lämnade statssekreterare Lars Hjalmered med medarbetare från Finansdepartementet information om regeringens förvaltning av statens bolagsportfölj.

Utskottets överväganden

Övergripande om statens ägande och förvaltning av företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna och avslår samtliga motionsyrkanden. Utskottet hänvisar främst till de grundläggande principer och regelverk som är styrande för statens bolagsförvaltning.

Jämför reservation 1 (SD), 2 (C) och 3 (MP).

Skrivelsen

I skrivelse 2021/22:140 lämnar regeringen en redogörelse för förvaltningen av statens bolagsägande och för verksamheten i de bolag som Regeringskansliet förvaltade vid årsskiftet 2021/22. I skrivelsen anger regeringen att den aktivt ska förvalta statens tillgångar i form av aktierna i bolagen med statligt ägande så att deras värdeutveckling och avkastning blir de bästa möjliga givet ett balanserat risktagande och se till att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl. För att åstadkomma detta uppger regeringen att det är viktigt att ge bolagen förutsättningar och möjligheter att utvecklas och fortsätta konkurrera på sina marknader. Vidare framhålls vikten av att staten är en aktiv, professionell ägare med fokus på långsiktigt värdeskapande. En ökad globalisering, teknologisk utveckling och konkurrensutsättning har förändrat förutsättningarna för ett flertal av de statligt ägda bolagen. Som en konsekvens av detta har den statligt ägda bolagsportföljen förändrats betydligt över tid. För staten som ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika uppdrag och inriktning. Regeringen anför att inriktningen på många av bolagens verksamhet och samhällsuppdrag motiverar att staten även fortsättningsvis är en betydande bolagsägare.

Regeringen redovisar vidare att Statens Bostadsomvandling AB (SBO) i oktober 2021 övertog statens samtliga aktier i Vasallen AB, detta i enlighet med riksdagens tidigare beslut (prop. 2020/21:1, bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:145). Regeringen anger också att den, i enlighet med riksdagens beslut våren 2017 (prop. 2016/17:181, bet. 2016/17:NU24, rskr. 2016/17:333), under våren 2022 sålde samtliga aktier i Metria AB. Köpeskillingen uppgick till drygt 724 miljoner kronor.

I skrivelsen anför regeringen att 2021 utvecklades till ytterligare ett svårt år för flygbranschen med anledning av pandemin. För att säkra SAS likviditet undertecknades en kreditram med huvudägarna, den danska och den svenska staten, vilket gav tillgång till ytterligare 3 miljarder kronor i likviditet vid

behov. Kreditfaciliteten utnyttjades efter verksamhetsårets utgång (prop. 2020/21:208, bet. 2020/21:FiU52, rskr. 2020/21:419).

I verksamhetsberättelsen, som ingår i skrivelsen, redovisar regeringen hur förvaltningen av statens bolagsägande utvecklades under 2021. Förändringar av styrelseledamöter redovisas t.o.m. maj 2022. I redovisningen ingår information dels om aktiebolag vars aktier förvaltas av Regeringskansliet, dels om verksamheten i organisationerna Svenska skeppshypotekskassan, Stiftelsen Industrifonden och Stiftelsen Norrlandsfonden. Regeringen redogör även för statens ägarpolicy och principer för bolag med statligt ägande 2020. Regeringen avser att inom ramen för ägarpolicyen fortsätta att utveckla bolagsstyrningen samt att vid behov revidera policyen.

Regeringen uppger att informationsgivningen till riksdagen tidigare har stärkts mot bakgrund av ett antal granskningsrapporter från Riksrevisionen. Regeringen avser att fortsätta utvecklingen av informationsgivningen för att säkerställa att riksdagen får en god bild av den statligt ägda bolagsportföljen. I den aktuella verksamhetsberättelsen ingår t.ex. mer detaljerad information om bolagens klimatmål, en redovisning av hur staten som ägare har arbetat med att framtidssäkra bolagsportföljen samt en redogörelse för försäljningen av Metria AB.

I verksamhetsberättelsen beskrivs också processen för att nominera styrelseledamöter. I några avsnitt behandlas bolagens ekonomiska mål. I verksamhetsberättelsen beskrivs även hållbarhetsarbetet i bolagen med statligt ägande samt Vattenfall AB:s nya ambitioner för 2030. I ett avsnitt redogörs för Regeringskansliets arbete med att fastställa s.k. uppdragsmål.

Könsuppdelad statistik redovisas för styrelse, verkställande direktörer och ledningsgrupper liksom regeringens målsättningar för en jämn könsfördelning.

Motionerna

I partimotion 2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23 förordas ett tillkännagivande om att alla statliga bolag ska ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner samt ges skärpta ägardirektiv om att verka för att nå miljömålen och Parisavtalet.

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) framförs att utförsäljningar av statens egendom inte ska vara ett ideologiskt självändamål utan i stället ska kunna genomföras i vissa fall när ägandet inte kan motiveras med nytta för medborgarna. Motionärerna anser att inflytande över statens bolag bör utövas med varsamhet och att god lönsamhet bör prioriteras högt. Ett tillkännagivande med bl.a. detta innehåll förordas i yrkande 1. Vidare föreslår motionärerna i yrkande 2 att regeringens hållbarhetsmål för de statliga bolagen om att det i varje styrelse ska vara minst 40 procent av varje kön ska tas bort. I yrkande 3 förordas vidare att regeringen ser över statliga bolags opinionsbildande arbete för att tydliggöra att bolagens kommunikationsarbete måste bedrivas på ett förtroendeingivande sätt.

I kommittémotion 2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11 anförs att regeringen bör se över hur det regionala ansvaret hos statliga bolag, bl.a. när det gäller kapitalförsörjning, kan tydliggöras och stärkas.

Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) anför i motion 2022/23:586 yrkande 2 att staten som aktiv och ansvarsfull ägare bör se över de statligt ägda bolagen och deras verkställande direktörers roll med syftet att de inte ska ägna sig åt politisk opinionsbildning.

Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C) förordar i motion 2022/23:201 ett tillkännagivande om att ge i uppdrag till de statligt ägda bolagen att inom deras organisationer kontinuerligt jobba med såväl varumärkesvård och uppföljning av uppförandekod som förtroendeskapande mot kunder och medborgare generellt.

Magnus Jacobsson (KD) begär i motion 2022/23:1800 ett tillkännagivande om att regeringen bör undersöka möjligheterna att sälja fler statliga bolag. Motionären menar att statens bolag i många fall snedvrider konkurrensen och tar marknadsandelar från privata aktörer.

Bakgrund och pågående arbete

Inledning

Statens bolagsportfölj består av 43 bolag (varav 2 är börsnoterade) som är verksamma inom sektorerna basindustri och energi, telekom, tjänster, fastigheter, finans, konsumenter, infrastruktur och transporter. Flera av bolagen har startat som affärsverk, affärsverksamhet inom myndigheter eller statliga monopol. I dag verkar cirka hälften av bolagen på affärsmässiga grunder på fullt konkurrensutsatta marknader. Övriga bolag har ett s.k. samhällsuppdrag som riksdagen beslutat särskilt om. Det innebär att de ska uppnå andra mål än ekonomisk avkastning.

Grunder för förvaltning av statliga företag

Riksdagen beslutar om grunderna för hur statens tillgångar ska förvaltas och förfogas över, vilket innefattar de statligt ägda bolagen. Enligt de riktlinjer som riksdagen beslutade om våren 1996 (prop. 1995/96:141, bet. 1995/96:NU26) ska följande huvudprinciper gälla för förvaltningen av bolag med statligt ägande:

- Statligt ägda företag ska arbeta under krav på effektivitet, avkastning på det kapital företaget representerar och strukturanpassning.
- Den som utövar förvaltningen av ett statligt ägt företag ska med utgångspunkt i uppsatta verksamhetsmål aktivt följa företagets utveckling och vidta nödvändiga åtgärder för att företaget ska uppfylla kraven på effektivitet, avkastning och strukturanpassning.

Regeringens förvaltningsmandat

Regeringen förvaltar och förfogar enligt 9 kap. 8 § regeringsformen, med vissa undantag, över statens tillgångar. Enligt 9 kap. 9 § regeringsformen beslutar riksdagen om grunderna för förvaltningen av och förfogandet över statens tillgångar. Bestämmelser om förvärv och överlåtelse av egendom, däribland aktier och andelar i företag, finns i budgetlagen (2011:203). Enligt 8 kap. 3 § budgetlagen får regeringen inte utan riksdagens bemyndigande förvärva aktier eller andelar i ett företag eller på annat sätt öka statens röst- eller ägarandel i ett företag. Regeringen får inte heller utan riksdagens bemyndigande skjuta till kapital till ett företag. Enligt 8 kap. 4 § andra stycket budgetlagen får regeringen inte utan riksdagens bemyndigande genom försäljning eller på annat sätt minska statens ägarandel i företag där staten har hälften eller mer än hälften av rösterna för samtliga aktier eller andelar. Utöver vad som framgår av dessa bestämmelser krävs riksdagens godkännande vid väsentliga ändringar av bolagens verksamhetsföremål. Riksdagsbeslut krävs däremot inte för t.ex. utdelningar, eftersom dessa ingår i den löpande förvaltningen.

Lagstiftning

Bolagen med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag. Det handlar t.ex. om aktiebolags-, årsredovisnings-, konkurrens- och bokförings- och säkerhetsskyddslagen samt värdepappers- och insiderlagstiftningen. Bolagen kan också omfattas av direkt tillämpliga EU-förordningar, t.ex. marknadsmissbruksförordningen och dataskyddsförordningen. Därutöver kan de bolag med statligt ägande som är verksamma inom en viss sektor, liksom privatägda bolag, lyda under särskild sektorslagstiftning. Arbetet inom Regeringskansliet är fördelat så att ansvaret för särskild sektorslagstiftning typiskt sett ligger på andra enheter än de enheter som förvaltar bolagen med statligt ägande. Därigenom upprätthålls en åtskillnad mellan statens roll som ägare och lagstiftare.

Vidare gäller EU:s bestämmelser om statligt stöd. Reglerna gäller för allt stöd från staten till såväl statligt som privat ägda företag. Syftet med reglerna är att förhindra att en medlemsstat snedvrider konkurrensen genom stöd som stärker det inhemska näringslivets konkurrenskraft till nackdel för företag i en annan medlemsstat. Enligt EU:s regelverk ska den s.k. marknadsekonomiska investerarprincipen (market economy operator principle, MEOP) tillämpas bl.a. vid kapitaltillskott i bolag med statligt ägande. Normalt är principen uppfylld om kapitaltillskott lämnas på villkor och under förutsättningar som skulle ha accepterats av en privat investerare.

Styrning av bolag med statligt ägande

Som nämnts regleras aktiebolag med statligt ägande av aktiebolagslagen (2005:551), och i egenskap av företrädare för statens ägande lyder regeringen alltså under samma regler som andra bolagsägare. Innebörden av detta är bl.a. att ägarinflytandet utövas i bolagets beslutande organ, bolagsstämman (7 kap.

I § aktiebolagslagen). Bortsett från arbetstagarrepresentanterna utser stämman styrelsens ledamöter, vilka i ett statligt helägt företag representerar staten som ägare. Styrelsen utser i sin tur verkställande direktör. Genom bl.a. valet av styrelse och möjligheten att föra in särskilda bestämmelser i bolagsordningen kan statens representanter på bolagsstämman påverka inriktningen av bolagets verksamhet.

Bolagets styrelse ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. I detta ingår att fortlöpande bedöma bolagets ekonomiska situation och att se till att bolaget har en betryggande internkontroll. Den löpande verksamheten sköts av bolagets ledning.

Styrelsen i bolag med statligt ägande ska genom styrelseordföranden samordna sin syn med företrädare för ägaren när bolaget står inför särskilt viktiga avgöranden (ägarsamordning). Vid regelbundna möten mellan företrädare för bolag respektive ägare (ägardialog) följs bl.a. målen för bolagen upp.

Statens ägarpolicy

I Statens ägarpolicy redogörs för grunderna för de uppdrag och mål som sätts upp för bolag med statligt ägande. Det redogörs även för tillämpliga ramverk och viktiga principfrågor när det gäller styrningen av bolagen. I Statens ägarpolicy 2020 ingår vidare regeringens principer för bolagsstyrning, ersättning och andra anställningsvillkor för ledande befattningshavare samt extern rapportering i bolag med statligt ägande. Statens ägarpolicy ska tillämpas i bolag med statligt majoritetsägande. I övriga bolag, där staten är delägare, verkar staten i dialog med övriga ägare för att ägarpolicyerna ska tillämpas.

Uppdrag och mål för bolag med statligt ägande

Bolagsordningen

Genom bolagsordningen bestämmer ägaren bolagets verksamhetsföremål och vissa angivna ramar för verksamheten. I bolag med statligt ägande har verksamhetsföremålet sin grund i riksdagens beslut om bolagets uppdrag. Bolagsordningarna utgår från aktiebolagslagens regler för bolag med aktier upptagna till handel på en reglerad marknad, Svensk kod för bolagsstyrning och Statens ägarpolicy.

Särskilt beslutade samhällsuppdrag

Vissa bolag med statligt ägande har ett av samhällsuppdrag som riksdagen beslutat särskilt om. Ett sådant uppdrag innebär att bolaget ska bedriva en verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren. I vissa fall kan verksamheter inom ramen för ett särskilt beslutat samhällsuppdrag delfinansieras genom anslag på statsbudgeten. Vilka bolag som har samhällsuppdrag framgår av tabellen i bilaga 2.

Ägaranvisningar

Genom en s.k. ägaranvisning kan ägaren ge instruktioner till bolagets styrelse. I bolag med statligt ägande används ägaranvisningar i huvudsak för bolag som har särskilt beslutade samhällsuppdrag, får anslag eller befinner sig i omstrukturering eller vid avregleringar och andra liknande väsentliga förändringar. Ägaranvisningar ska till sitt innehåll vara relevanta, konkreta och tydliga samt formaliseras genom beslut på bolagsstämman. Om ett uppdrag lämnas i en ägaranvisning ska det av ägaranvisningen tydligt framgå hur uppdraget ska finansieras, redovisas och följas upp.

Ekonomiska mål

Ekonomiska mål är ett viktigt verktyg i bolagsstyrningen av bolagen med statligt ägande. Ägarens syfte med att fastställa ekonomiska mål för bolagen är att

- säkerställa värdeskapande genom att styrelse och företagsledning arbetar mot långsiktiga, ambitiösa och realistiska mål
- uppnå kapitaleffektivitet genom att tydliggöra kostnaden för eget kapital
- hålla bolagens finansiella risk på en rimlig nivå
- tillförsäkra ägaren direktavkastning genom hållbara och förutsägbara utdelningar med hänsyn till bolagens framtida kapitalbehov och finansiella ställning
- på ett strukturerat sätt mäta, följa upp och utvärdera bolagens lönsamhet, effektivitet och risknivå.

Uppdragsmål för bolag med särskilt beslutade samhällsuppdrag

För att kunna utvärdera och följa upp hur de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs fastställs i relevanta fall uppdragsmål. Syftet med att fastställa uppdragsmål för bolagen är att

- säkerställa att de särskilt beslutade samhällsuppdragen utförs väl
- tydliggöra kostnaden för utförandet av de särskilt beslutade samhällsuppdragen
- möjliggöra uppföljning och rapportering till riksdagen och andra intressenter samt klargöra förutsättningarna för de ekonomiska målen.

Vissa konkurrensfrågor

Som redovisats i det föregående lyder bolag med statligt ägande, med vissa undantag, under samma lagar som privatägda bolag. Därutöver omfattas de bolag där staten direkt eller indirekt har ett dominerande inflytande av bestämmelserna om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (3 kap. 27–32 §§) i konkurrenslagen (2008:579). Vidare kan bolag med statligt ägande, liksom privatägda bolag, som är verksamma inom en viss sektor lyda under en särskild sektorslagstiftning, t.ex. postlagen (2010:1045) och lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation. Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet.

2020/21:NU4) redogjort närmare för Konkurrensverkets arbete och befogenheter när det gäller utredning av om ett konkurrensbegränsande beteende skapar förutsättningar för en effektiv konkurrens. Vidare noterades att EU:s bestämmelser om statligt stöd gäller för allt stöd från staten till såväl statligt som privat ägda företag.

Våren 2021 beslutade riksdagen vidare på förslag av utskottet (bet. 2020/21:NU4, rskr. 2020/21:171) om ett tillkännagivande om att regeringen inom ramen för bolagsstyrningen bör vidta åtgärder för att säkerställa att bolag med statligt ägande agerar så att en sund konkurrens upprätthålls och därefter återkomma till riksdagen med en redovisning av vilka åtgärder man vidtagit. I budgetpropositionen för 2022 (prop. 2021/22:1 utg.omr. 24 Näringsliv) gjorde regeringen bedömningen att tillkännagivandet var slutbehandlat och anförde följande:

I dag verkar de flesta av bolagen med statligt ägande på fullt konkurrensutsatta marknader och bolagen med statligt ägande lyder under samma lagar som privatägda bolag, t.ex. aktiebolagslagen (2005:551) och konkurrenslagen (2008:579). Frågor rörande eventuell snedvridning av konkurrensen kan bl.a. prövas inom ramen för konkurrenslagens bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Därutöver gäller EU:s bestämmelser om statligt stöd för allt stöd från staten till såväl statligt som privat ägda företag. Syftet med reglerna är att förhindra att en medlemsstat snedvrider konkurrensen genom stöd som stärker den inhemska industrins konkurrenskraft till nackdel för företag i en annan medlemsstat.

Regeringens ägarpolicy följer i huvudsak OECD:s riktlinjer för bolagsstyrning respektive anti-korruption och integritet i statligt ägda företag. Av detta följer bl.a. att bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och även i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Regeringens ägarpolicy anger vidare att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för att säkerställa att missbruk inte sker av den särställning som det kan innebära att vara ett bolag med statligt ägande.

Regeringen bedömer att gällande lagstiftning, både i Sverige och på EU-nivå, i kombination med den kravställning som ingår i statens ägarpolicy utgör ett tillfredsställande ramverk för att säkerställa att en sund konkurrens upprätthålls mellan statligt ägda och privat ägda bolag. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

I samband med beredningen av budgetpropositionen för 2022 anförde utskottet att det inte hade något att invända mot regeringens bedömning (bet. 2021/22:NU1).

Försäljningsbemyndiganden

För närvarande finns bemyndiganden från riksdagen som ger regeringen möjlighet att minska eller avveckla statens ägande i

- AB Svensk Bilprovning (prop. 2009/10:54, bet. 2009/10:NU10)
- Lernia AB (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:NU1)
- SAS AB (prop. 2009/10:121, bet. 2009/10:FiU35).

Tidigare riksdagsbehandling

Flera av motionerna som behandlas i detta avsnitt tar upp liknande förslag som utskottet avstyrkte under den förra valperioden. Det handlar t.ex. om statens långsiktiga företagsägande, övergripande frågor om förvaltning och uppdrag samt statligt ägda företags påverkansarbete och regionala ansvar. Utskottet behandlade sådana frågor senast hösten 2021 i betänkande 2021/22:NU4. Utskottet hänvisade främst till de grundläggande principer och regelverk som är styrande för statens bolagsförvaltning.

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Skrivelsen
- Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag.

Skrivelsen

Utskottet vill inledningsvis anföra att bolag med statligt ägande utgör en betydande del av det svenska näringslivet. I den statliga bolagsportföljen finns ett fyrtiotal hel- och delägda företag, varav två är börsnoterade. Systemet med årliga redogörelser från regeringen för företag med statligt ägande baseras på ett beslut av riksdagen från 1981. Som utskottet vid ett flertal tillfällen framhållit är det av stor vikt att regeringen årligen lämnar dessa redogörelser och att innehållet är utformat så att riksdagen kan följa regeringens förvaltning och utvecklingen i bolagsportföljen. Utskottet kan konstatera att redogörelsen under åren har utvecklats till både form och innehåll. Utskottet vill understryka vikten av att regeringen fortsätter att utveckla innehållet i den årliga skrivelsen så att riksdagen får en god bild av såväl utvecklingen i bolagsportföljen som hur förvaltningen utövas.

Med detta föreslår utskottet att riksdagen lägger regeringens skrivelse till handlingarna.

Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag

I ett par motioner som behandlas i detta avsnitt efterfrågas tillkännagivanden om de principer som bör gälla för statens långsiktiga företagsägande. Utskottet vill med anledning av dessa motioner inledningsvis anföra att bolag med statligt ägande ytterst ägs av svenska folket och utgör en betydande del av det svenska näringslivet. Därför ska staten vara en aktiv ägare och en professionell förvaltare så att de statligt ägda bolagen genererar en god avkastning till svenska folket. För staten som ägare är det centralt att de statliga bolagen bedriver sin verksamhet så att ett långsiktigt värdeskapande uppnås. Det är väsentligt att ge bolagen med statligt ägande möjlighet att utvecklas, växa och

med ett balanserat risktagande skapa värde för ägaren. Den aktiva förvaltningen ska bedrivas på ett professionellt sätt med värdeskapande som övergripande mål.

Utskottet vill vidare framhålla att bolag med statligt ägande ofta spelar en viktig roll i det svenska samhället, där de i ett flertal fall startat som affärsverk, affärsverksamhet i en myndighet eller statliga monopol. Därefter har verksamheterna bolagiserats för att bedrivas effektivt och för att öka förutsättningarna för konkurrensneutralitet på marknaden, dit nya privata aktörer vanligen sökt sig. Cirka hälften av bolagen med statligt ägande drivs på affärsmässiga grunder och verkar i dag på fullt konkurrensutsatta marknader, medan övriga har samhällsuppdrag som riksdagen särskilt fattat beslut om.

Som framgått när utskottet tidigare behandlat frågor om statens långsiktiga företagsägande finns det olika uppfattningar i utskottet om vilka principer som bör vara styrande. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla det som anförs i skrivelsen 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande, nämligen att det för staten som ägare ingår att pröva skälen för fortsatt statligt ägande liksom att överväga bolagens olika uppdrag och inriktning. Utskottet noterar även att det i skrivelsen anförs att en ökad globalisering, teknisk utveckling och konkurrensutsättning har förändrat förutsättningarna för ett flertal av de statligt ägda bolagen. Som en konsekvens av detta har också den statligt ägda bolagsportföljen förändrats betydligt över tid.

När det vidare gäller principer för hur bolag med statligt ägande bör styras förordas i tre motioner tillkännagivanden om att regeringen behöver utveckla sin ägarstyrning och ta fram riktlinjer för statligt ägda bolags kommunikations- och opinionsbildande arbete. Utskottet vill här påminna om att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer där bolagets ledning ansvarar för verksamheten. Det förtjänar även att framhållas att de riktlinjer som ställs upp i statens ägarpolicy, vilka dessutom utgör en bindande ägaranvisning i statligt helägda bolag, anger att bolagen ska agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Utskottet utgår från att bolagen och deras representanter för fram argument och ståndpunkter i debatten som är balanserade och välgrundade.

I en annan motion anförs att regeringen bör ta bort målet om att varje styrelse ska bestå av minst 40 procent av vardera könet. Utskottet vill här hänvisa till de riktlinjer om styrelsenomineringsprocessen och styrelsens sammansättning som finns i ägarpolicy. Här framgår bl.a. att utgångspunkten för varje nominering av en styrelseledamot ska vara kompetensbehovet i respektive bolagsstyrelse. Urvalet av ledamöter görs från en bred rekryteringsbas för att ta vara på kompetensen såväl hos kvinnor och män som hos personer med olika bakgrund och erfarenheter. I fråga om könsfördelning eftersträvas en jämn könsfördelning såväl i de enskilda bolagsstyrelserna som på portföljnivå. För den statligt ägda bolagsportföljen (hel- och delägda bolag) ska andelen kvinnor respektive män i styrelserna vara minst 40 procent.

I ytterligare två motioner förordas tillkännagivanden om regeringens styrning av de statligt ägda bolagen men då i andra avseenden, nämligen att

bolagen i statens bolagsportfölj dels bör ta ett större regionalt ansvar, dels bör grunda sin verksamhet på vetenskapligt baserade klimatmål. I dessa fall vill utskottet återigen hänvisa till innehållet i ägarpolicyn. Som redovisats är ägarpolicyn en bolagsrättsligt bindande ägaranvisning i statligt helägda bolag, vilken innehåller bl.a. riktlinjer för hållbart värdeskapande och strategiska mål. I ägarpolicyn uttrycks även att bolagen ska agera föredömligt inom området hållbart företagande och i övrigt agera på ett sådant sätt att de åtnjuter offentligt förtroende. Internationella riktlinjer, Agenda 2030 och de globala målen för hållbar utveckling ska vara vägledande för bolagens arbete. Utskottet kan också konstatera att det av ägarpolicyn framgår att det är av särskild vikt att bolag med statligt ägande arbetar för en miljömässigt hållbar utveckling med minskad klimat- och miljöpåverkan. Bolagen ska inom sin bransch vara föredömen på miljö- och klimatområdet och arbeta för att nationella miljö- och klimatmål som riksdagen beslutat om samt Parisavtalet ska nås. Utskottet vill även påminna om att bolagen ska styras enligt den svenska bolagsstyrningsmodellen, vilket bl.a. innebär att de statliga bolagen associationsrättsligt styrs på samma sätt som privatägda bolag med bolagsstämman som det högsta beslutande organet. Det innebär att det är styrelsen som ansvarar för bolagets organisation och förvaltningen av dess angelägenheter och att bolagets ledning sköter den operationella driften av bolagets verksamhet. Bolag med statligt ägande lyder alltså som utgångspunkt under samma lagar som privatägda bolag. Vidare vill utskottet framhålla att vissa bolag dessutom har särskilt beslutade samhällsuppdrag. I dessa fall har riksdagen beslutat att bolaget i förekommande fall ska bedriva en verksamhet som syftar till att generera andra effekter än ekonomisk avkastning för ägaren.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Statens ägande och förvaltning av vissa företag

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om statens ägande och förvaltning av Almi Företagspartner AB, Lernia AB, Orio AB, Postnord AB, SAS AB, SJ AB, Sveaskog AB, AB Svensk Bilprovning, AB Svenska Spel, Telia Company AB och Visit Sweden AB. Utskottet hänvisar bl.a. till grundläggande principer för förvaltningen av företag med statligt ägande, tidigare riksdagsbeslut och pågående arbete och utredningar.

Jämför reservation 4 (SD), 5 (V), 6 (SD), 7 (SD), 8 (SD), 9 (V, MP), 10 (SD) och 11 (V), motivreservation 12 (MP), reservation 13 (SD), 14 (SD), 15 (S, C) och 16 (SD) samt det särskilda yttrandet (S).

Motionerna

Almi Företagspartner AB

I kommittémotion 2022/23:938 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 förordas ett tillkännagivande om att låta det statligt ägda företaget Almi Företagspartner AB i större omfattning bjuda in allmänheten att investera i de företag man avser att investera i och som därmed medför rätt till investeraravdrag.

I kommittémotion 2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 framhålls vikten av Almis verksamhet men att det även finns problem med hur bolagets uppdrag är utformat. Motionärerna vill att Almis uppdrag förtydligas så att bolagets stöd når även de minsta företagen.

Lernia AB

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) förordas i yrkande 4 att regeringen ska initiera en avyttring av Lernia AB i enlighet med det bemyndigande som riksdagen har beslutat om.

Postnord AB

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 framförs att riksdagen, mot bakgrund av att regleringarna i Danmark och Sverige delvis skiljer sig åt och länderna befinner sig i olika skeenden av en digitaliserad postgång, bör uppmana regeringen att verka för en uppdelning av Postnord AB. Motionärerna anför att regeringen skyndsamt behöver utreda de ekonomiska och juridiska konsekvenserna av en uppdelning av bolaget och verksamheten i Postnord AB.

I kommittémotion 2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 10 anför att regeringen bör återkomma med förslag som skapar bättre balans mellan Postnords ekonomiska mål och samhällsuppdrag. Det övergripande

syftet bör vara en väl fungerande postgång i hela landet samt en sund och välbalanserad ekonomi. I yrkande 11 framhåller motionärerna vidare att transporter som utförts på uppdrag av Postnord inte följt gällande regelverk. Motionärerna begär därför ett tillkännagivande om att bolag med statligt ägande ska ha en bättre kontroll över att tjänsteleverantörer vid upphandling följer gällande regelverk.

I motion 2022/23:791 anför Peter Ollén (M) att staten inte ska äga kommersiella bolag om det inte finns specifika orsaker till det. Motionären anser därför att Postnords ägande i bolaget Strålfors bör ses över.

SJ AB

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) framhålls att SJ AB bör vara den aktör som bedriver persontrafik även där andra aktörer inte ser någon lönsamhet. Motionärerna menar att bl.a. en försämrad service och tillgänglighet i persontågstrafiken hänger samman med bolagets ekonomiska mål. I yrkande 6 förordas därför ett tillkännagivande om att se över statens finansiella mål för SJ, vilket enligt motionärerna bör sänkas.

I kommittémotion 2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) framhålls att SJ:s höga avkastningskrav försvårar möjligheterna för bolaget att utvidga utbudet av avgångar och öka antalet sträckor att trafikera. För att bolaget ska ges bättre möjligheter till såväl nyinvesteringar som expansion bör avkastningskravet enligt motionärerna sänkas och de förordar i yrkande 4 ett tillkännagivande om behovet av sänkta finansiella mål för SJ.

I kommittémotion 2022/23:1233 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 23 anför att regeringen bör återkomma med ett ägardirektiv om samhällsuppdrag som stärker SJ:s samhällsnytta senast till bolagsstämman 2023. I yrkande 24 förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med ett förändrat avkastningskrav för SJ senast till bolagsstämman 2023. I stället för att ge avkastning till staten anser motionärerna att pengarna bör användas i verksamheten för att förbättra servicen och sänka biljettpiserna.

Sveaskog AB

I kommittémotion 2022/23:968 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 anför att regeringen bör vidta åtgärder för att bidra till att minska bristen på marker som är godkända för torvbruk. En sådan åtgärd är att ålägga Sveaskog i samverkan med torvföretagen att skyndsamt anvisa marker inom sitt markinnehav som är lämpliga för torvbruk.

I kommittémotion 2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 8 förordas ett tillkännagivande om att Sveaskogs skogsinnehav inte ska minska. Motionärerna anför även att en del av Sveaskogs marker ska användas för att fortsätta att utveckla metoder för vardagshänsyn och för att pröva under vilka förhållanden kontinuitetsskogsbruk kan vara lönsamt och leda till godtagbar långsiktig skogsskötsel, godtagbara förhållanden för den biologiska mångfalden, godtagbar tillväxt och godtagbara virkesförråd. I linje med detta

förordas i yrkande 10 att Sveaskogs skogar i huvudsak ska nyttjas till virkesproduktion och för att utveckla nya metoder för hänsynsfullt skogsbruk.

I kommittémotion 2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 23 förordas ett tillkännagivande om att all statligt ägd skog bör samlas i ett nytt bolag med hållbart brukande som främsta mål. Motionärerna anser att staten ska bedriva ett aktivt förvalterskap över sina skogsområden och menar att dagens vinstkrav gör det svårt för ett statligt bolag eller en statlig förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen.

Sten Bergheden (M) skriver i motion 2022/23:2003 att regeringen bör se över möjligheterna att öka försäljningen av skogsmark från Sveaskog. Motionären menar att Sveaskogs ägande hämmar utvecklingen och inte skapar några mervärden för Sverige.

AB Svenska Spel

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 7 förordas att AB Svenska Spel ska delas i två bolag där de konkurrensutsatta spelformerna placeras i ett av bolagen och de monopolitiska spelformerna i det andra. Vidare föreslås i yrkande 8 att staten ska avyttra den del av Svenska Spel som verkar på den konkurrensutsatta marknaden.

Telia Company AB

I kommittémotion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 förordas ett tillkännagivande om att staten som ägare ska verka för att Telia Company AB delas upp i två delar – en del med samhällsviktig infrastruktur och en del med telekomverksamhet. Motionärerna föreslår även att regeringen ska ges ett bemyndigande att avyttra ägandet i telekomverksamheten.

Även i kommittémotion 2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 5 förordas ett tillkännagivande om en avyttring av Telia Company AB där staten efter en delning av bolaget endast ska behålla sitt ägande i de delar som innehåller samhällsviktig it-infrastruktur.

Visit Sweden AB

I kommittémotion 2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 förordas ett tillkännagivande om att Visit Sweden ska få i uppdrag att stärka sina marknadsföringsinsatser. I yrkande 10 föreslås vidare att Visit Swedens tillfälliga s.k. svemesteruppdrag ska permanentas för att även fortsättningsvis stärka den inhemska besöksnäringen.

I kommittémotion 2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) anförs att konkurrensen om den globala turismen är hård. I yrkande 22 förordas därför ett tillkännagivande om att säkerställa att Visit Sweden kan bedriva en ändamålsenlig och effektiv marknadsföring av Sverige.

Statens ägande och förvaltning av vissa övriga företag

I motion 2022/23:546 föreslår Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD) i yrkande 1 att riksdagen ska uppmana regeringen att sälja statens aktieinnehav i SAS AB och i yrkande 2 att riksdagen ska uppmana regeringen att avyttra statens aktier i Orio AB. I yrkande 3 förordas även att regeringen verkar för en successiv försäljning av AB Svensk Bilprovning med målet att minst två aktörer ska finnas på de orter där försäljningen sker.

Mats Nordberg (SD) anför i motion 2022/23:729 yrkande 3 att det inte är ändamålsenligt att Vattenfall som ett statligt företag engagerar sig i stor skala utanför Sveriges gränser, såvida det inte rör sig om verksamheter med direkt koppling till den svenska verksamheten. Gränserna för engagemang utomlands för företag med statligt ägande, däribland Vattenfall, bör tydliggöras från statens sida.

Bakgrund och pågående arbete

Almi Företagspartner AB

Almi Företagspartner AB (Almi) är ett statligt helägt bolag med uppdrag att som ett komplement till den privata marknaden medverka till att utveckla och finansiera små och medelstora företag. Bolagets verksamhet omfattar lån, affärsutveckling och riskkapital via dotterbolaget Almi Invest. Verksamheten ska finnas tillgänglig i hela landet, men beroende på regionala förutsättningar kan utbudet variera. Utöver ekonomiska mål och mål för hållbart värdeskapande har bolaget särskilt beslutade samhällsuppdrag och uppdragsmål. Våren 2020 fattade riksdagen beslut om ett kapitaltillskott på högst 400 miljoner kronor till Almi under 2020 för att bolaget ska kunna möta en ökad efterfrågan på riskkapital från företag som drabbats av coronapandemins konsekvenser (prop. 2019/20:167, bet. 2019/20:FiU60, rskr. 2019/20:296).

Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2020/21:NU20) redogjort för att Almi uppgett att förstärkningen via Almi Invest som en del av regeringens åtgärds paket ska användas för riskkapitalinvesteringar i innovativa startup-företag och tillväxtbolag. Det extra riskkapitalet ska gå till att klara de akuta kapitalbehov som uppkommit i startup-sektorn samt till att stötta den tidiga riskkapitalmarknaden i hela Sverige även på sikt.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) uppges att efterfrågan på riskkapital i tidiga skeden från Almis dotterbolag Almi Invest AB (Almi Invest) fortsatte att öka 2021 och var större än under såväl 2020 som 2019. Vid utgången av 2021 hade Almi Invest innehav i 372 portföljbolag. Sammanlagt investerade Almi Invest 437 miljoner kronor i befintliga och nya portföljbolag under 2021 via sina åtta regionala fonder samt sin gröna investeringsfond, vilket är en ökning med 121 miljoner kronor jämfört med 2020.

I propositionen anförts även att regeringen våren 2020 beslutade att ändra kraven på privat medfinansiering för Almi Invests investeringar så att Almi

numera kan stå för en större andel (högst 70 procent) av varje investering. Ändringen har underlättat för Almi Invest att följdinvestera i företag som med anledning av pandemin behövt tillföras kapital och har därmed gett Almi Invest bättre förutsättningar att stötta befintliga portföljbolag och investera i nya företag.

Lernia AB

Lernia AB är ett statligt helägt bolag som bedriver kompetensförsörjning för arbetslivet med tjänster inom bemanning, vuxenutbildning, rekrytering, omställning samt stöd och matchning. Inom bemanningsverksamheten ligger fokus på förmedling av yrkesarbetare med kunder inom bl.a. svensk tillverkningsindustri samt lager och logistik. Inom utbildningsverksamheten är kunderna huvudsakligen Arbetsförmedlingen och kommuner. Verksamheten bedrivs på ca 60 orter över hela Sverige.

Mot bakgrund av lönsamhetsproblem i vissa statligt ägda bolag som en följd av coronapandemin fattade riksdagen våren 2020 beslut om ett kapitaltillskott på högst 150 miljoner kronor till Lernia (prop. 2019/20:187, bet. 2019/20:FiU62, rskr. 2019/20:364). Riksdagen beslutade hösten 2012 att bemyndiga regeringen att helt eller delvis avyttra statens aktier i Lernia (prop. 2012/13:1, bet. 2012/13:NU1, rskr. 2012/13:103).

Vid bolagets ordinarie årsstämma 2021 beslutades om nya ekonomiska mål för Lernia enligt följande:

- Lönsamhet: Avkastningen på eget kapital ska uppgå till minst 13 procent.
- Kapitalstruktur: Soliditeten ska uppgå till mellan 30 och 40 procent.
- Utdelning: Ordinarie utdelning ska uppgå till mellan 30 och 70 procent av årets resultat, med ett riktvärde om 50 procent. Beslut om utdelning ska beakta bolagets kapitalstruktur och framtida kapitalbehov.

Orio AB

Orio AB bildades 2009 i samband med att Saab Automobile AB ansökte om lån från Europeiska investeringsbanken (EIB) med svenska staten som garant för lånet. Dotterbolaget Saab Automobile Parts AB, senare Orio, sattes som pant och övertogs av svenska staten från konkursboet ett år efter att Saab ansökt om konkurs. År 2013 överfördes förvaltningen av aktierna i Orio AB från Riksgäldskontoret till Regeringskansliet. Regeringen har sedan juni 2013 haft riksdagens bemyndigande att avyttra statens aktier i Orio (prop. 2012/13:99, bet. 2012/13:FiU21, rskr. 2012/13:287).

Regeringen beslutade den 7 juni 2022 att sälja Orio till Hedin Mobility Group AB. Affärens totala värde beräknades till 503 miljoner kronor inklusive en tilläggsköpeskilling motsvarande det belopp som Orio förväntades få från Saab Automobile AB:s konkursbo. Försäljningen slutfördes den 9 juni 2022. Efter avdrag för försäljningskostnader redovisades försäljningslikviden mot Riksgäldskontorets garantireserv för garantiverksamheten. Den 14 oktober

2022 erhöjls tilläggsköpeskillingen, varefter det slutliga totala värdet för affären fastställdes till 508 miljoner kronor.

Postnord AB

Postnord AB erbjuder kommunikations- och logistiktjänster inom Norden. Moderbolaget Postnord, som är ägare till dotterbolagen Post Danmark A/S och Postnord Group AB, är ett svenskt publikt bolag som ägs till 40 procent av den danska staten och till 60 procent av den svenska staten. Rösterna fördelas 50/50 mellan ägarna. Postnord är Nordens största bolag inom kommunikations- och logistiktjänster och marknaderna sträcker sig från distribution av fysiska brev och paket till delvis eller helt elektroniska tjänster. Postnord tillhandahåller rikstäckande postservice i Sverige och Danmark och hanterade 2020 ca 2,8 miljarder paket, brev och andra försändelser. Bolaget har inte något särskilt beslutat samhällsuppdrag men ett uppdrag som rör samhällsomfattande postservice, knutet till tillståndet att bedriva verksamhet. Kravet för leverans kvalitet under 2020 var att 95 procent av förstaklassbrevet ska levereras inom två arbetsdagar, vilket uppnåddes.

Hösten 2017 beslutade riksdagen om ett kapitaltillskott om 400 miljoner kronor till Postnord (prop. 2017/18:39, bet. 2017/18:FiU28, yttr. 2017/18:NU3y). Tillsammans med den andra ägaren – danska staten – fick bolaget totalt 2 200 miljoner kronor. Regeringen beslutade i oktober 2020 att en särskild utredare ska se över möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Syftet är att klargöra hur den samhällsomfattande posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara fullt ut självfinansierad. Utredaren ska bl.a. analysera möjliga finansieringsmodeller för de tjänster som bör ingå i den samhällsomfattande posttjänsten (dir. 2020:101). Där ingår att analysera modeller som utgår från finansiering genom statsstöd och upphandling av tjänsterna. Utredaren ska vidare lämna förslag på hur varje sådan finansieringsmodell bör utformas för att kunna användas i fråga om den samhällsomfattande posttjänsten samt, om det bedöms lämpligt, lämna förslag som innebär att olika tjänster i den samhällsomfattande posttjänsten finansieras på skilda sätt och/eller att sådana tjänster i olika delar av landet finansieras på skilda sätt. Utredaren ska därtill föreslå hur finansieringen ska gå till och utarbeta nödvändiga författningsförslag. Uppdraget ska redovisas senast den 31 januari 2023.

SAS AB

Regeringen har fått riksdagens bemyndigande att under 2022 genomföra konverteringar av statens fordringar enligt befintliga hybridinstrument i SAS AB (publ) och utestående lånefordringar på konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark–Norway–Sweden till nya aktier i SAS AB (publ) samt att vidta de åtgärder i övrigt som behövs för att genomföra konverteringarna (prop. 2021/22:258, bet. 2021/22:FiU48, rskr. 2021/22:438).

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) anför regeringen följande. Den 5 juli 2022 offentliggjordes att SAS har påbörjat en process för finansiell rekonstruktion under tillsyn av amerikansk federal domstol, ett s.k. chapter 11-förfarande. Förfarandet syftar till att ge bolaget möjlighet att genomföra viktiga delar av den plan som SAS styrelse presenterade i februari 2022 för en omfattande rekonstruktion av verksamheten, i syfte att uppnå konkurrenskraftiga kostnader och en hållbar framtid för bolaget. Eftersom rekonstruktionen påverkar tidigare beviljat statligt stöd måste den godkännas av kommissionen innan den genomförs. Förfarandet kan komma att pågå även under 2023 och bemyndigandet behöver därför förlängas till 2023.

Vidare bör en konvertering till nya aktier i SAS möjliggöras även av upplupen ränta på utestående lånefordringar på konsortiet Scandinavian Airlines System Denmark–Norway–Sweden. Under den tid då SAS och konsortiet omfattas av chapter 11-förfarandet anser dessa parter sig inte kunna betala ränta på oprioriterade fordringar. Det ligger således i linje med svenska statens roll som en ansvarsfull ägare i SAS att staten ges möjlighet att konvertera även räntefordringar hänförliga till statens utestående lånefordringar på konsortiet vilka, redan enligt tidigare bemyndigande från riksdagen, får konverteras till nya aktier i SAS. Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98).

SJ AB

SJ AB är den största operatören av persontrafik på järnväg i Sverige och är ett statligt helägt företag. SJ är huvudsakligen verksamt på marknaden för regionala och långväga resor. Bolaget verkar inom två typer av trafik, kommersiell trafik och upphandlad trafik (som upphandlas i konkurrens av Trafikverket eller av regionala kollektivtrafikmyndigheter). SJ driver både kommersiell trafik och upphandlad trafik på affärsmässiga grunder i konkurrens med andra tågoperatörer samt med bil, flyg och buss. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

SJ:s beslutade ekonomiska mål anger att avkastningen på operativt kapital ska uppgå till minst 7 procent i genomsnitt och att nettoskuldssättningsgraden ska ligga på 0,5–1,0 gånger på sikt. Utdelningen till ägaren ska långsiktigt uppgå till mellan 30 och 50 procent av årets resultat. Under 2021 uppgick avkastningen på operativt kapital till minus 24,6 procent, nettoskuldssättningsgraden var 0,54 gånger och ingen utdelning beslutades för året. Pandemin hade under 2021 fortfarande stor påverkan på resandet och SJ:s ekonomiska utfall. Resandet ökade successivt från andra kvartalet men förblev alltså under nivån före pandemin.

Sveaskog AB

Sveaskog AB är ett statligt helägt bolag och Sveriges största skogsägare och förvaltar ca 4 miljoner hektar mark. Bolagets skogsinnehav är spritt över hela Sverige men har sin tyngdpunkt i norra Sverige.

I november 2021 överlämnade regeringen proposition 2021/22:58 Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund till riksdagen. I propositionen – som bereddes av miljö- och jordbruksutskottet våren 2022 – föreslog regeringen bl.a. att 25 000 hektar icke skyddsvärd produktiv skogsmark ska överföras från Sveaskog till staten för att därefter användas som ersättningsmark i ett ersättningsmarksprogram (Sveaskogsprogram). Syftet var att därigenom bidra till att uppnå ett ökat skydd av skogsmark med höga naturvärden och en möjlighet för skogsägare att bedriva skogsbruk även om det sker på en annan plats. Vidare föreslogs ett uppdrag till Sveaskog att mot marknadsmässig ersättning, i stället för nuvarande markförsäljningsprogram, avyttra totalt upp till 60 000 hektar produktiv skogsmark för att kunna användas som ersättningsmark till enskilda markägare av skog samt skogsfastigheter som ägs och förvaltas gemensamt inom s.k. allmänningsskogar och häradsallmänningsskogar.

Utskottet yttrade sig till miljö- och jordbruksutskottet över propositionen och följdmotioner i de delar de berörde utskottets beredningsområde (ytr. 2021/22:NU2y). Utskottet överlämnade även tolv yrkanden i motioner från allmänna motionstiden som rörde Sveaskog. Mot bakgrund av innehållet i regeringens proposition ansåg utskottet att dessa yrkanden med fördel kunde behandlas tillsammans med propositionen. Näringsutskottet förordade i yttrandet att miljö- och jordbruksutskottet skulle tillstyrka propositionen och avstyrka samtliga motionsyrkanden. I denna del fanns en avvikande mening (L). I yttrandet i övrigt fanns tio avvikande meningar (M, SD, V, KD, L, MP) som rörde Sveaskog. Miljö- och jordbruksutskottet hade ingen annan uppfattning än vad näringsutskottet uttryckt i yttrandet och riksdagen beslutade i enlighet med miljö- och jordbruksutskottets förslag (bet. 2021/22:MJU18, rskr. 2021/22:206–207).

AB Svenska Spel

Koncernen AB Svenska Spel är organiserad i tre affärsområden med separata spelkonton och kunddatabaser och är ett statligt helägt företag. Svenska Spel har beviljats licens för lotterier samt licens för spel på värdeautomater, dotterbolaget Svenska Spel Sport och Casino AB har beviljats licens för kommersiellt onlinespel och vadhållning och Casino Cosmopol AB har beviljats licens för spel på landbaserade kasinon.

Svenska Spel har i den delen av spelmarknaden som är förbehållen staten fått i uppdrag att erbjuda

- spelverksamhet på fysiska kasinon
- spel på värdeautomater på andra platser än kasino.

Enligt det samhällsuppdrag som är beslutat för Svenska Spel ska bolaget bl.a. vara särskilt måttfullt när det gäller marknadsföring av spelverksamheten till konsument. Marknadsföringen av de nyssnämnda spelen ska vara måttfull och ha en inriktning som är socialt ansvarstagande så att den inte uppfattas som

påträngande. Bolaget ska även följa utvecklingen av problem relaterade till överdrivet spelande och vidta åtgärder för att motverka dessa. År 2019 fastställdes uppdragsmål för Svenska Spel.

Hösten 2022 lämnade regeringen proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering till riksdagen. I propositionen – som bereddes av kulturutskottet – anförs att det i nuläget inte är nödvändigt att vidta ytterligare åtgärder utöver de som AB Svenska Spel redan vidtagit för att säkerställa att bolagets omstrukturering är förenlig med gällande rätt. Kulturutskottet tillstyrkte propositionen hösten 2022 och riksdagen beslutade i enlighet med kulturutskottets förslag (bet. 2022/23:KrU2, rskr. 2022/23:29).

Telia Company AB

Telia Company AB (Telia) noterades år 2000 på Stockholmsbörsen, nuvarande Nasdaq Stockholm (prop. 1999/2000:84, bet. 1999/2000:NU18, rskr. 1999/2000:204). Staten är största aktieägare i Telia med ett innehav om 39,5 procent av aktierna och rösterna i bolaget efter det senast genomförda återköpsprogrammet (prop. 2020/21:99, bet. 2020/21:FiU21, rskr. 2020/21:385).

Utskottet har i ett tidigare betänkande (bet. 2020/21:NU4) redogjort för Telia Companys förvärv av bolaget Bonnier Broadcasting AB från Bonnier AB hösten 2019. I samma betänkande redogjorde utskottet även för beredningen våren 2019 av regeringens proposition Återköpsprogram av aktier i Telia Company AB som innebar att riksdagen dels bemyndigade regeringen att förändra statens ägande i Telia inom ramen för det återköpsprogram av aktier som bolaget avsåg att genomföra, dels genom ett tillkännagivande uppmanade regeringen att genomföra en översyn av möjligheterna för staten att på sikt avyttra sitt ägande i Telia (prop. 2018/19:40, bet. 2018/19:NU9).

I vårändringsbudgeten för 2021 (prop. 2020/21:99) föreslog regeringen att riksdagen skulle återkalla bemyndigandet till regeringen att minska statens röst- och ägarandel i Telia Company till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Regeringen anförde att bolagets återköpsprogram var avslutat. I propositionen redovisade regeringen också de åtgärder regeringen vidtagit med anledning av riksdagens tillkännagivande. Regeringen anförde att Försvarsmakten i ett yttrande till försvarsutskottet anfört att en eventuell avyttring helt eller delvis av statens ägarandel i Telia kan få allvarliga konsekvenser för verksamheter som är betydande för Sveriges säkerhet (yttr. 2018/19:FöU2y). Vidare framgår det att Försvarsmakten med anledning av riksdagens tillkännagivande har gjort en fördjupad analys av riskerna med en försäljning av Telia. Försvarsmaktens slutsats är att statens ägarandel i Telia i alla fall inte bör minskas. Regeringen anförde att den inte har funnit skäl att ifrågasätta Försvarsmaktens slutsats och bedömde därmed att det inte bör vara aktuellt att minska statens ägande i Telia från den dåvarande nivån på 39,5 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Regeringens bedömning var att det inte heller på sikt är möjligt att avyttra statens ägande i Telia. För att det inte ska råda några oklarheter om statens ägande bör riksdagens bemyndigande till

regeringen att efter genomfört återköpsprogram minska statens röst- och ägarandel i Telia till lägst 37,3 procent av aktierna och rösterna i bolaget återkallas. Regeringen ansåg därmed att riksdagens tillkännagivande var slutbehandlat. I ett yttrande till finansutskottet (yttr. 2020/21:NU5y) konstaterade utskottet att riksdagens partier har olika syn på hur statens ägande av bolaget framöver bör utvecklas. Utskottet hade dock i nuläget inget att invända mot regeringens bedömningar och delade därmed regeringens uppfattning att det aktuella tillkännagivandet kunde anses som slutbehandlat. Utskottet hade därmed inte heller något att invända mot regeringens förslag om att återkalla bemyndigandet om Telia Company. I två avvikande meningar (SD, KD) framfördes att tillkännagivandet inte skulle ses som slutbehandlat. Finansutskottet delade uppfattningen att det aktuella tillkännagivandet kunde anses vara slutbehandlat.

Även försvarsutskottet berörde tillkännagivandet om Telia Company i sitt yttrande till finansutskottet (yttr. 2020/21:FöU9y). Försvarsutskottet påminde om vad det framfört i ett tidigare yttrande till näringsutskottet (yttr. 2018/19:FöU2y) och framhöll att en eventuell avyttring av statens andel i Telia Company, eller ett på sikt minskat statligt aktieinnehav, måste föregås av en grundlig risk- och konsekvensanalys och att verktyg för att förebygga och förhindra eventuella risker måste finnas på plats.

I budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) föreslås att regeringen bemyndigas att godkänna de beslut som fattas för att slutföra det återköpsprogram av aktier som beslutades av styrelsen i Telia under 2022, vilket inkluderar att Telia drar in egna aktier som bolaget äger och att därigenom öka statens röst- och ägarandel i Telia till högst 43,9 procent av aktierna och rösterna i bolaget. Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 2022/23:NU1, rskr. 2022/23:98).

Vattenfall AB

Vattenfall AB är ett statligt helägt energiföretag med verksamhet främst i Sverige, Tyskland, Nederländerna, Danmark och Storbritannien. Bolaget har inget särskilt beslutat samhällsuppdrag.

I juni 2010 beslutade riksdagen att godkänna att uppdraget för Vattenfall skulle förtydligas i enlighet med det som regeringen hade föreslagit (prop. 2009/10:179, bet. 2009/10:NU23, rskr. 2009/10:325). Detta innebär att Vattenfall ska generera en marknadsmässig avkastning genom att affärs- mässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion. I betänkandet framhöll utskottet att en ledande position i koldioxideffektiv teknik och hållbar energiproduktion är en viktig komponent för framtida värdeskapande för Vattenfall.

Som en följd av riksdagens beslut antogs en ny bolagsordning för Vattenfall vid en extra bolagsstämma i augusti 2010. Enligt denna (3 §) är föremålet för

bolagets verksamhet att generera en marknadsmässig avkastning genom att direkt eller genom dotter- och intressebolag

- affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget är ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion
- tillhandahålla och bedriva handel med produkter och tjänster inom områden som befrämjar, stöder eller kompletterar energiverksamheten, företrädesvis inom data- och telekommunikationsområdena samt abonnemangsrelaterade produkter och tjänster
- bedriva entreprenad- och konsultverksamhet inom främst energiområdet
- äga och förvalta dels fastigheter, dels aktier och andra värdepapper med anknytning till nämnda verksamheter för koncernens räkning bedriva kapital- och likviditetsförvaltning samt handel med värdepapper

samt att bedriva därmed förenlig verksamhet.

Vid en extra bolagsstämma i december 2017 beslutades om nya ekonomiska mål för Vattenfall. Enligt bolaget möjliggör de nya målen ökade investeringar i förnybara energislag och bidrar till bolagets långsiktiga mål att bli fossilfritt inom en generation. De nya målen innebär bl.a. ett lägre avkastningskrav och att nettoskuldssättningsgraden har tagits bort.

I regeringens skrivelse med 2022 års redogörelse för bolag med statligt ägande (skr. 2021/22:140) redovisas Vattenfalls ambitioner för 2030. Av redovisningen framgår att Vattenfall under 2021 skärpte sina mål för utsläppsminskningar för att de skulle vara i linje med 1,5-gradersmålet i Parisavtalet och att bolaget har förbundit sig att uppnå nettonollutsläpp genom hela sin värdekedja till 2040. Detta ska göra det möjligt för bolaget att behålla sin konkurrenskraft, förbli ledande inom utsläppsminskningar i sektorn och möjliggöra utsläppsminskningar inom industrin.

Visit Sweden AB

Den 1 januari 2020 förvärvade staten genom Näringsdepartementet Svensk Turism AB:s aktier i V.S. Visit Sweden AB och bolaget blev därmed helägt av staten. I budgetpropositionen för 2021 (prop. 2020/21:1 utg.omr. 24) föreslogs ett nytt uppdrag för Visit Sweden. Riksdagen antog förslaget (bet. 2020/21:NU1, rskr. 2020/21:144) och det nya uppdraget beslutades av bolaget vid en extra bolagsstämma den 22 januari 2021. Det nya uppdraget innebär att Visit Sweden genom effektiva kommunikationskanaler ska marknadsföra hela Sverige som turistland och bidra till att öka Sveriges attraktionskraft som besöksmål, på marknadsmässiga villkor och med marknadsmässig avkastning bedriva pr och marknadsföringsåtgärder i fråga om enskilda destinationer i Sverige och Sverige som turistland. Uppdraget innebär ett förtydligande av att hela Sverige ska marknadsföras och att marknadsföringen inte är begränsad till utländska målgrupper.

Visit Sweden finansieras bl.a. genom ett basanslag i statens budget. Utöver detta har tidsbegränsade satsningar gjorts bl.a. för att främja omställning och

effektivisering av Visit Swedens verksamhet samt ett tillfälligt uppdrag om 20 miljoner kronor per år under 2021 och 2022 för marknadsföringsinsatser för inhemsk turism, det s.k. svemesteruppdraget.

Av budgetpropositionen för 2023 (prop. 2022/23:1 utg.omr. 24) framgår att Visit Swedens verksamhet under 2021 fokuserade på fortsatt digitalisering och automatisering samt marknadsföringsinsatser anpassade till pandemin och besöksnäringens återstart. Uppdraget att marknadsföra Sverige mot inhemska besökare och den närliggande marknaden har bl.a. resulterat i en skalbar kampanj med pr-bearbetning i både nya och traditionella medier. Insatsen har också resulterat i en utökad kunskapsbas för besöksnäringen när det gäller insikter om den svenska turismen i Sverige med temperaturmätningar, insamling av mobilitetsdata, varumärkesspårning samt målgruppsanalyser.

Tidigare riksdagsbehandling

Motionsyrkanden liknande flera av de nu aktuella om Almi, Postnord, SAS, SJ, Telia, Vattenfall, Visit Sweden, Orio och Svensk Bilprovning behandlades senast hösten 2021 och när det gäller Sveaskog senast våren 2022 (ytr. 2021/22:NU2y, bet. 2021/22:MJU18). De avstyrktes bl.a. med hänvisning till grundläggande principer för förvaltning av företag med statligt ägande, tidigare riksdagsbeslut om kapitaltillskott samt pågående arbete och utredningar.

När det gäller motionerna i detta avsnitt som rör Svenska Spel kan det nämnas att två yrkanden om en uppdelning och försäljning av bolaget väcktes i en följdmotion (M) till proposition 2021/22:242 En förstärkt spelreglering. Yrkandena innehöll förslag om att dela Svenska Spel i två skilda bolag där de konkurrensutsatta spelformerna koncentreras i ett av bolagen och de monopolistiska spelformerna i det andra samt att avyttra det bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad. Utskottet valde att inte yttra sig till kulturutskottet över propositionen och motionsyrkandena. Ett enigt kulturutskott ansåg att det i dagsläget inte är nödvändigt med någon förändring av Svenska Spel och avstyrkte därmed yrkandena (bet. 2022/23:KrU2). Riksdagen beslutade i enlighet med kulturutskottets förslag (rskr. 2022/23:29).

Utskottets ställningstagande

Inledning

Utskottets ställningstagande redovisas under följande rubriker:

- Almi Företagspartner AB
- Lernia AB
- Postnord AB
- SJ AB
- Sveaskog AB
- AB Svenska Spel

- Telia Company AB
- Visit Sweden AB:s övergripande förutsättningar
- Visit Sweden AB:s uppdrag och mål
- Statens ägande och förvaltning av vissa övriga företag.

Almi Företagspartner AB

Almi Företagspartner AB är ett statligt helägt bolag med uppdrag att som ett komplement till den privata marknaden medverka till att utveckla och finansiera små och medelstora företag. Bolagets verksamhet omfattar lån, affärsutveckling och riskkapital via dotterbolaget Almi Invest. Verksamheten ska finnas tillgänglig i hela landet, men beroende på regionala förutsättningar kan utbudet variera. Utöver ekonomiska mål och mål för hållbart värdeskapande har bolaget särskilt beslutade samhällsuppdrag och uppdragsmål. Utskottet vill påminna om att riksdagen våren 2020 fattade beslut om ett kapitaltillskott på högst 400 miljoner kronor till Almi under 2020, vilket redogjorts för i det föregående, detta för att bolaget skulle kunna möta en ökad efterfrågan på riskkapital från företag som drabbats av coronapandemins konsekvenser. Utskottet noterar även att kraven på privat medfinansiering för Almis investeringar har ändrats så att Almi numera kan stå för en större andel av varje investering. Det har bl.a. underlättat följdinvesteringar i företag som med anledning av pandemin behövt tillföras kapital och gett Almi bättre förutsättningar att stötta befintliga portföljbolag och investera i nya företag.

Mot bakgrund av det anförda ser inte utskottet någon anledning att förorda tillkännagivanden om Almis uppdrag och mål så som föreslås i motionerna. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Lernia AB

I en motion förordas ett tillkännagivande om att regeringen ska initiera en avyttring av Lernia. Som även konstateras av motionärerna har riksdagen redan beslutat om ett bemyndigande som innebär att regeringen helt eller delvis kan avyttra statens aktier i Lernia. Utskottet har i det föregående redovisat att Lernia under 2020 efter ett riksdagsbeslut tog emot ett kapitaltillskott från staten om 150 miljoner kronor. Utskottet noterar även att bolaget har nya ekonomiska mål att förhålla sig till, vilket även det redovisats ovan. Mot bakgrund av förslaget i den nämnda motionen vill utskottet framhålla en grundläggande och viktig utgångspunkt när det gäller försäljning av statens aktier i ett bolag, nämligen att försäljningen måste anpassas till bolagets förutsättningar och till det rådande marknadsläget så att bästa möjliga affärsmässiga utfall kan uppnås. Med detta sagt vill utskottet i framhålla att det i övrigt finns olika uppfattningar i utskottet om på vilka grunder Lernia ska bedriva sin verksamhet. Förslag i motioner som rör Lernias uppdrag och mål kommer att beredas i riksdagens arbetsmarknadsutskott under våren 2023.

Utskottet är inte berett att ställa sig bakom något tillkännagivande om att förändra statens ägande i Lernia. Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Postnord AB

I en motion förordas ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda hur de svenska och danska verksamheterna i Postnord kan separeras från varandra och hur bolaget därefter kan delas upp. I två andra motioner anfördes att det finns problem med att staten genom Postnord verkar på konkurrensutsatta marknader och att bolaget bör få andra grunder att bedriva sin verksamhet på. Utskottet vill mot denna bakgrund framföra att Postnord har ett uppdrag som bl.a. innebär att bolaget ska bedriva en samhällsomfattande postservice som är knuten till bolagets tillstånd att bedriva postverksamhet. Postnord ägs i dag till 40 procent av den danska staten och till 60 procent av den svenska staten, och rösterna fördelas 50/50 mellan ägarna. Utskottet vill i likhet med tidigare när det behandlat likalydande förslag framhålla att en väl fungerande posthantering är en viktig del i samhällets infrastruktur. Vidare är det av vikt med en stabil utveckling inom Postnordkoncernen så att en samhällsomfattande posttjänst av god kvalitet kan upprätthållas. Utskottet kan även konstatera att en särskild utredare har i uppgift att bl.a. se över möjliga finansieringsmodeller för den samhällsomfattande posttjänsten. Syftet är att klargöra hur posttjänsten ska finansieras när den inte längre kan vara fullt ut självfinansierad. Utskottet ser ingen anledning att på något sätt föregripa utredarens slutsatser genom att förorda att regeringen ska initiera genomgripande förändringar av Postnordkoncernen. Utskottet vill i sammanhanget också påminna om att ett enigt utskott hösten 2017 i ett yttrande till finansutskottet ställde sig bakom regeringens förslag om att tillföra kapital till Postnord.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att det utgår från att bolagen i statens bolagsportfölj följer gällande konkurrenslagstiftning och lever upp till de krav som ingår i statens ägarpolicy för att säkerställa att en sund konkurrens upprätthålls mellan statligt ägda och privat ägda bolag.

Därmed avstyrker utskottet motionsyrkandena.

SJ AB

I två motioner förordas tillkännagivanden om att se över statens finansiella mål för SJ AB som enligt motionärerna bör sänkas. I en annan motion föreslås tillkännagivanden om att regeringen bör återkomma med ett förändrat avkastningskrav för SJ AB senast till bolagsstämman 2023 och att ett samhällsuppdrag bör vara beslutat till samma tidpunkt. Utskottet har behandlat och avstyrkt liknande förslag vid flera tidigare tillfällen, senast hösten 2021. Utskottet har vid dessa tillfällen bl.a. påmint om att en viktig utgångspunkt för de ekonomiska målen är ägarens kostnad för eget kapital. Det är denna kostnad som ytterst avgör om staten som ägare får en rimlig och marknadsmässig kompensation för det risktagande som ägandet i ett bolag innebär. Utskottet har också framhållit att kostnaden för eget kapital är ett golv för lönsamhetsmålet, eftersom en avkastning som systematiskt understiger kapitalkostnaden innebär att värde förstörs för staten som ägare. Utskottet vidhåller sin uppfattning och

ser inga skäl att förorda några tillkännagivanden om SJ:s ekonomiska mål i enlighet med förslagen i motionerna.

Utskottet kan konstatera att SJ driver både kommersiell trafik och upphandlad trafik på affärsmässiga grunder i konkurrens med andra tågoperatörer. Bolaget har i dag inte något samhällsuppdrag och utskottet ser inga skäl att förorda att riksdagen ska uppmana regeringen att ändra på detta. Utskottet vill till sist framhålla att nya ekonomiska mål och nya uppdrag för de statligt ägda bolagen givetvis behöver vara föremål för en noggrann analys och ett gediget förarbete. Att regeringen som ansvarsfull förvaltare för SJ skulle kunna genomföra dylika genomgripande förslag till bolagets stämma 2023 – så som förordas i en av motionerna – kan inte ses som rimligt.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Sveaskog AB

Våren 2022 biföll riksdagen propositionen Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvärden i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58, bet. 2021/22:MJU18, ytr. 2021/22:NU2y). Detta har redovisats i det föregående. Förslagen i propositionen berörde i flera delar det statligt helägda Sveaskog. Bolaget, som är Sveriges största skogsägare, har i uppdrag att vara en oberoende aktör med kärnverksamhet inom skogsbruk, utan egna stora intressen som slutanvändare av skogsråvara. Närliggande verksamhet kan bedrivas om det bidrar till att öka bolagets avkastning. För att värna möjligheten för skogsägare att fortsätta bedriva skogsbruk samtidigt som viktiga natur- och kulturvärden kan skyddas föreslogs i propositionen ett system som innebär dels att 25 000 hektar produktiv skogsmark som inte utgör fjällnära skog överförs från Sveaskog till staten, dels att Sveaskogs dåvarande s.k. markförsäljningsprogram skulle ändra inriktning och omfattning. Syftet med det ändrade markförsäljningsprogrammet är att främja skogsbruket i glesbygd och naturvärden i så måtto att det fortsättningsvis ska finnas möjlighet att bedriva ett aktivt skogsbruk till nytta för lokalsamhället. Det nya programmet gavs därmed ett naturvårdssyfte och Sveaskog ska få marknadsmässig ersättning från staten för samtliga arealer som avyttras enligt programmet. Syftet med förslagen i propositionen är att skogsnäringen och den regionala tillväxten gynnas samtidigt som hänsyn kan tas till viktiga natur- och kulturvärden.

I de aktuella motionerna förordas tillkännagivanden som rör dels Sveaskogs operativa verksamhet, dels hur bolagets uppdrag bör vara utformat och dels statens ägande av Sveaskog. Även om ledamöterna i utskottet kan ha olika principiella uppfattningar om hur den svenska skogen ska förvaltas och brukas samt vilken roll Sveaskog bör ha i detta sammanhang har utskottet mot bakgrund av att Sveaskog nyligen fått ett ändrat uppdrag ingen avsikt att förorda att bolagets uppdrag ändras på nytt i något avseende eller att staten för den delen ändrar sitt ägande i bolaget. Utskottet vill även påminna om att de statligt

ägda bolagen är självständiga juridiska personer där bolagets ledning ansvarar för hur verksamheten ska bedrivas.

Utskottet avstyrker därmed motionsyrkandena.

AB Svenska Spel

I en motion förordas tillkännagivanden om att dels dela AB Svenska Spel i två skilda bolag där de konkurrensutsatta spelformerna koncentreras i ett av bolagen och de monopolistiska spelformerna i ett annat, dels därefter avyttra det bolag som verkar på en konkurrensutsatt marknad. Utskottet kan konstatera att kulturutskottet hösten 2022 avstyrkte motionsyrkanden med liknande innehåll i samband med att propositionen om en förstärkt spelreglering behandlades. Detta har redovisats i det föregående. I propositionen anfördes att det inte är nödvändigt med någon förändring av bolagsstrukturen i Svenska Spel, vilket kulturutskottet instämde i. Utskottet har ingen annan uppfattning och anser att det i dagsläget inte finns några skäl att ställa sig bakom några tillkännagivanden så som förordas i motionen.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Telia Company AB

I motionerna förordas dels att riksdagen ska uppmana regeringen att snarast verka för en uppdelning av Telia Company AB där samhällsviktig infrastruktur och telekomverksamhet skiljs åt, dels att riksdagen ska bemyndiga regeringen att avyttra statens aktier i bolagets telekomverksamhet. I ett tillkännagivande på förslag av utskottet (bet. 2019/20:NU4) uttryckte riksdagen sin uppfattning att staten på sikt bör avveckla sitt ägande i Telia. Utskottet ansåg att regeringen skulle genomföra en översyn av möjligheterna för staten att på sikt avyttra sitt ägande i Telia och underströk att en sådan översyn skulle innefatta en noggrann analys av vilka åtgärder som kan och behöver vidtas när det gäller ägande och förvaltning av den samhällsviktiga infrastruktur som finns i bolaget. Det fanns olika uppfattningar i utskottet om huruvida ett tillkännagivande skulle förordas. Mot bakgrund av Telias då aviserade förvärv av andra medieföretag uttrycktes i betänkandet emellertid den gemensamma uppfattningen att ett ökat statligt inflytande på den svenska mediemarknaden inte är önskvärt. Som framgår tidigare i betänkandet redovisade regeringen tillkännagivandet som slutbehandlat våren 2021 (prop. 2020/21:99). Utskottet noterar att såväl näringsutskottet som finansutskottet delade regeringens bedömning (bet. 2020/21:FiU21, yttr. 2020/21:NU5y). Utskottet kan konstatera att riksdagens partier fortfarande har olika syn på hur statens långsiktiga ägande av bolaget framöver bör utvecklas. Utskottet har dock ingen avsikt att förordas ett tillkännagivande i enlighet med de här aktuella förslagen.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Visit Sweden AB:s övergripande förutsättningar

Våren 2020 förvärvade staten samtliga aktier i bolaget Visit Sweden. Vid en extra bolagsstämma den 22 januari 2021 ändrades uppdraget till att genom effektiva kommunikationskanaler marknadsföra hela Sverige som turistland och bidra till att öka Sveriges attraktionskraft som besöksmål och på marknadsmässiga villkor och med marknadsmässig avkastning bedriva pr- och marknadsföringsåtgärder i fråga om enskilda destinationer i Sverige och Sverige som turistland. Utskottet kan konstatera att det finns olika uppfattningar i utskottet om hur Visit Swedens uppdrag och mål bör utformas för att bolaget på bästa sätt kan marknadsföra Sverige som turistland och därmed bidra till att besöksnäringen växer och skapar fler arbetstillfällen. Utskottet ser dock inte några skäl att för riksdagen att – så som anförs i motion 2022/23:1124 (C) yrkande 22 – uppmana regeringen att inleda någon övergripande översyn för att skapa bättre förutsättningar för bolaget att bedriva sin verksamhet.

Motionsyrkandet avstyrks därmed.

Visit Sweden AB:s uppdrag och mål

Som redovisats fick Visit Sweden ett nytt uppdrag under 2021. Det nya uppdraget innebär bl.a. ett förtydligande av att hela Sverige ska marknadsföras och att marknadsföringen inte är begränsad till utländska målgrupper. Utskottet noterar att Visit Sweden därefter arbetat med bl.a. marknadsföringsinsatser anpassade till pandemin och besöksnäringens återstart, samt att uppdraget att marknadsföra Sverige mot inhemska besökare tagits vidare i bolagets verksamhet. Utskottet avser därmed inte att ställa sig bakom några tillkännagivanden om att på nytt ändra eller förtydliga Visit Swedens uppdrag så som förordas i motion 2022/23:931 (SD) yrkandena 9 och 10. Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Statens ägande och förvaltning av vissa övriga företag

I en motion anförs att staten bör sälja sina aktier i SAS, Orio och Svensk Bilprovning. Inledningsvis kan utskottet konstatera att staten våren 2022 sålde aktierna i bolaget Orio. Motionen får därmed anses tillgodosedd i denna del och kan därmed lämnas utan vidare åtgärd. När det gäller SAS och Svensk Bilprovning kan utskottet konstatera att regeringen har bemyndiganden att sälja statens aktieinnehav i dessa bolag. Utskottet vill mot denna bakgrund återfranhålla att försäljning av statens aktier i ett bolag måste anpassas till bolagets förutsättningar och till det rådande marknadsläget så att bästa möjliga affärsmässiga utfall kan uppnås. Utskottet avser inte att uppmana regeringen att agera i dessa fall.

I en motion framhålls att det statligt helägda Vattenfall bör fokusera sin verksamhet inom Sveriges gränser. Utskottet avser inte heller i detta fall att uppmana riksdagen att agera. Utskottet vill i stället påminna om att de statligt ägda bolagen i grunden är självständiga juridiska personer där bolagets ledning

ansvarar för hur verksamheten ska bedrivas utifrån det verksamhetsföremål som bolagsstämman beslutat om.

Motionsyrkandena avstyrks därmed.

Reservationer

1. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,
bifaller delvis motion

2022/23:586 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2 och
avslår motionerna

2022/23:201 av Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C),

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11,

2022/23:1800 av Magnus Jacobsson (KD) och

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

Vi kan inledningsvis konstatera att många viktiga svenska samhällsfunktioner i dag bedrivs i bolagsform med staten som hel- eller delägare och att dessa bolag generellt verkar på konkurrensutsatta marknader. Vi är anhängare av ett fortsatt statligt engagemang för att bibehålla statens inflytande genom ägande. I vissa fall förvaltar bolag med statligt ägande viktiga naturresurser, och det statliga ägandet är en garant för att värdet kommer de svenska medborgarna till del. Vi ser inte utförsäljningar av statens egendom som ett ideologiskt självändamål, men det kan finnas statliga innehav som under vissa omständigheter kan reduceras när det statliga ägandet inte medför någon nytta för medborgarna. Statligt engagemang i centrala samhällsfunktioner anser vi stärker Sverige som nation vid extraordinära händelser, såsom finanskriser, handelsblockader och internationella konflikter. Om bolagen drivs enligt marknadsmässiga principer, vilket som regel bör vara fallet, stärks statens kassa genom aktieutdelning. Genom ett visst statligt ägande bibehålls också en demokratisk dimension kring vissa etiska frågor som t.ex. kan röra korruption och miljöförstöring.

När det i övrigt gäller förvaltningen av bolag med statligt ägande vill vi i detta sammanhang särskilt framhålla att vi är kritiska mot regeringens mål att andelen av vartdera könet i de statligt ägda bolagens styrelser ska vara minst

40 procent. Vi motsätter oss alla former av sådan kvotering och s.k. positiv särbehandling på grund av kön och anser att all förekomst av detta inom ramen för offentlig verksamhet bör upphöra. Vi menar att varje individ ska bedömas utifrån sina personliga egenskaper, och vägen dit kan aldrig gå genom särbehandling på grund av kön. Utöver det faktum att all s.k. positiv särbehandling av en grupp samtidigt är negativ särbehandling av någon annan förstärker en sådan behandling synen på människor som representanter för en grupp snarare än representanter för sig själva. Det nuvarande målet innebär dessutom att regeringen följaktligen måste anse att det är för många kvinnor i bolagsstyrelserna för exempelvis Almi, Samhall och Svensk Exportkredit. Vi anser därför att målet om en jämn könsfördelning i de statligt ägda bolagens styrelser ska tas bort.

Till sist vill vi uppmärksamma det faktum att statligt ägda företag har kommit att ta en större plats i samhällsdebatten än vad som tidigare varit fallet. Många av bolagens verksamheter har tyvärr utvecklats för att påverka samhällsutvecklingen – vilket enligt vår uppfattning ibland har fått orimliga proportioner och går stick i stäv med att bolagens grundläggande funktion är att verka inom ramen för ägarens direktiv. Vi vill dock understryka att yttrandefrihet, tryckfrihet och föreningsfrihet är självklara grunder som samhället bygger på, vilket självfallet även gäller de statligt ägda bolagen. Med detta sagt vill vi dock påpeka att staten har en möjlighet att i sin ägarstyrning ange en övergripande inriktning för hur de statligt ägda företagen ska agera när man väljer att delta i samhällsdebatten och påverka beslutsfattare. Vi vill påpeka att regeringen har utarbetat riktlinjer exempelvis för hur de statligt ägda företagen ska bedriva sitt hållbarhetsarbete och vi menar att liknande anvisningar bör finnas för bolagens kommunikationsarbete. Vår uppfattning är att det blir djupt problematiskt när statligt ägda bolag agerar som t.ex. Systembolaget gjort när de försökt påverka riksdagens ledamöter att fatta en viss typ av beslut när det gäller s.k. gårdsförsäljning av alkohol. Den typen av övertramp visar att regeringen behöver utveckla sin ägarstyrning och tydliggöra att kommunikationsarbetet måste bedrivas på ett förtroendeingivande sätt så att bolagen inte ägnar sig åt orimlig opinionsbildning.

Vi anser att riksdagen bör ställa sig bakom det som vi här har anfört och tydliggöra dessa ståndpunkter i ett tillkännagivande till regeringen.

2. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11 och avslår motionerna

2022/23:201 av Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C),

2022/23:586 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2,

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1800 av Magnus Jacobsson (KD) och

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23.

Ställningstagande

De bolag som finns i statens bolagsportfölj utgör en betydande del av det svenska näringslivet och sysselsätter ca 134 000 personer. I grunden anser jag att statens bolag förvaltas väl och att de grundläggande principerna för statens bolagsförvaltning måste följas. Utvecklingen i samhället kräver dock att även regeringens aktiva förvaltning utvecklas. Jag vill i detta sammanhang på ett övergripande plan framhålla att de statligt ägda företagen på ett bättre sätt bör verka för att hela landet ska leva. Ett tydligt exempel på att så inte är fallet är att det råder stor obalans i hur riskkapital fördelas i Sverige. Samtidigt som den absoluta merparten av riskkapitalet i landet går till de tre storstadsregionerna är det bara en liten del av riskkapitalet som kommer företag med kvinnor som grundare till del. Storstadskoncentrationen gäller även mer informella investeringar som gjorts av s.k. affärsänglar och privatpersoner. För att förbättra möjligheterna för entreprenörer i hela landet att locka till sig riskkapital spelar statliga aktörer en viktig roll. Min grunduppfattning är att det statliga riskkapitalet ska ha en marknadskompletterande roll och hantera marknadsmisslyckanden. Det statliga riskkapitalet bör därför vara riktat mot regioner där privata aktörer är verksamma i lägre grad. Tyvärr ser jag att de finansieringsmöjligheter som erbjuds av statliga aktörer på flera områden försvunnit från landsbygden. Nedläggningen av Inlandsinnovation och bildandet av statens riskkapitalbolag Saminvest har hittills inneburit en koncentration av statligt riskkapital i storstadsområden. SBAB meddelade redan vintern 2014 att man avsåg att försämra servicen till och villkoren för företag kunder och bostadsrättsföreningar utanför de tre storstadsregionerna samt vissa högskole- och tillväxtorter. Utvecklingen på detta område har enligt min uppfattning inte gått i rätt riktning. Regeringen bör därför se över hur det regionala ansvaret hos bolag med statligt ägande kan tydliggöras och stärkas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

3. Övrigt om statens ägande och förvaltning av företag, punkt 2 (MP)

av Elin Söderberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP) yrkande 23 och

avslår motionerna

2022/23:201 av Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C),

2022/23:586 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M) yrkande 2,

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 1–3,

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 11 och

2022/23:1800 av Magnus Jacobsson (KD).

Ställningstagande

Staten äger i dag ett fyrtiotal bolag som utgör en betydande del av det svenska näringslivet. Tyngdpunkten i den verksamhet som dessa bolag bedriver finns inom energi och basindustri. Staten har genom sitt ägande därmed en stor möjlighet att genom en aktiv förvaltning av sin bolagsportfölj bidra till klimatomställningen. Jag anser att det är en självklarhet att regeringen i sin roll som bolagsförvaltare tar detta ansvar och styr de statligt ägda bolagen i en klimat- och miljömässigt hållbar riktning. Här vill jag särskilt lyfta fram att Vattenfall, LKAB, SAS, Postnord och Sveaskog står för 99 procent av utsläppen i den statliga bolagsportföljen. Regeringen har genom ägarpolicyn beslutat att bolagen ska vara föredömen inom sin bransch och arbeta för att uppnå miljökvalitetsmålen och Parisavtalet. Detta är enligt min mening inte tillräckligt, utan regeringen bör även utveckla och intensifiera ägarstyrningen så att skrivningarna om hållbarhet får genomslag. Alla statligt ägda bolag bör ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Almi Företagspartner AB, punkt 3 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:938 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och
avslår motion

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11.

Ställningstagande

Det utvecklade investeraravdraget syftar till att öka tillgången på riskvilligt kapital i mindre bolag och riktar sig i dag enbart till fysiska personer. Det innebär att den som köper aktier i mindre företag i enlighet med vissa förutsättningar vid bildande eller i en nyemission får göra ett avdrag för hälften av summan som investeras upp till 1,3 miljoner kronor. Investeringar leder till sysselsättning och utveckling. Vi anser därför att det ska vara lönsamt att investera i nya idéer och industriella koncept. Detta kan i förlängningen generera ett välstånd som är av godo för hela samhället. Investeraravdraget menar vi är ett bra verktyg för att styra riskkapital mot mindre företag som annars troligen hade varit mindre intressanta att investera i. För att öka intresset och användandet av avdraget anser vi att riksdagen bör tydliggöra för regeringen att Almi Företagspartner AB i större omfattning bör bjuda in allmänheten att investera i de företag man avser att investera i och som därmed medför rätt till investeraravdrag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Almi Företagspartner AB, punkt 3 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V) yrkande 11 och
avslår motion

2022/23:938 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9.

Ställningstagande

Historiskt har staten varit en viktig risktagare i framtidsbranscher genom myndigheter och företag med statligt ägande. Det handlar om att staten kan agera i form av teknikutvecklare och kvalificerad beställare eller erbjuda riskkapital och affärsutvecklande tjänster. Det är dock viktigt att de stöd som

staten erbjuder kompletterar marknaden. Jag vill dock påpeka att det finns stora brister i marknadens möjligheter till långsiktiga och samhällsviktiga investeringar, vilket tenderar att skapa vita fläckar inom viktiga områden. Jag vill därför understryka statens viktiga marknadskompletterande roll. I detta sammanhang har det statligt ägda företaget Almi Företagspartner en mycket viktig roll. Bolaget är en betydelsefull del i hur staten kan stötta innovation och företagsamhet. Därför är jag mån om att bolaget har rätt förutsättningar för att på bästa sätt kunna ge stöd i faser där marknadskrafterna misslyckas. Ett sådant område är stöd till de allra minsta företagen, och det har tyvärr visat sig att Almis stöd inte når dessa företag i någon större omfattning. Regeringen bör därför se över Almis uppdrag och mål när det gäller investeringar för att bredda bolagets verksamhet och i högre utsträckning nå mindre företag och ensamföretag.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6. Lernia AB, punkt 4 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Lernia AB bedriver huvudsakligen verksamhet inom bemanning, utbildning och matchning på en väl fungerande marknad. Vi menar att det är svårt att motivera att staten ska konkurrera med privata aktörer på denna marknad. Sedan tidigare finns det ett bemyndigande från riksdagen om att regeringen kan avyttra bolaget. Regeringen har tyvärr inte agerat i enlighet med bemyndigandet, och under 2020 blev staten i stället tvungen att skjuta till kapital till bolaget. Bakgrunden till kapitaltillskottet är de ekonomiska problem som uppstått med anledning av coronapandemin. Vi vill samtidigt påminna om att bolaget haft vikande lönsamhet under flera år. Lernia saknar samhällsuppdrag och subventioneras nu av staten som ägare, på bekostnad av marknaden. Vi anser att regeringen bör avyttra Lernia i enlighet med det bemyndigande som finns från riksdagen.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

7. Postnord AB, punkt 5 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 5 och
2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkandena 10 och 11 samt
avslår motion
2022/23:791 av Peter Ollén (M).

Ställningstagande

För knappt 15 år sedan slogs Posten AB ihop med Post Danmark A/S och bildade bolaget Postnord AB. Bolaget ägs gemensamt av den svenska och den danska staten och syftet med sammanslagningen var dels att genom ökade volymer och finansiella resurser värna den samhällsomfattande posttjänsten på lång sikt, dels skapa värde genom affärens positiva inverkan på framtida tillväxt och lönsamhet. Dessvärre kan vi konstatera att sammanslagningen blev allt annat än lyckad. Snart efter samgåendet hade digitaliseringen av traditionellt postburen kommunikation främst i Danmark, i kombination med generösa anställningsvillkor i Danmark, gett upphov till lönsamhetsproblem i bolaget. Det resulterade i att den svenska och den danska staten fick skjuta till kapital om 2,2 miljarder kronor för att bolaget skulle klara att upprätthålla sin verksamhet. Trots att bolaget har genomfört omfattande besparingar i verksamheten har det framkommit uppgifter om att bolaget även framöver riskerar mångmiljardförluster till följd av de fortsatt minskande brevmängderna, nu främst i Sverige. Här kan framhållas att transportutskottet i det danska folketinget beslutat om en översyn av de ekonomiska och juridiska konsekvenserna av en uppdelning av Postnord. Att Sverige genomför en motsvarande utredning får anses som högst rimligt, inte minst för att belysa olika handlingsalternativ för att säkra en landsomfattande postservice i Sverige framöver. Postinfrastrukturen är en viktig och grundläggande infrastruktur i ett land och det finns stora skillnader i förhållanden och förutsättningar i de två geografiskt mycket olika länderna. Regeringen bör därför skyndsamt utreda möjligheterna och konsekvenserna av att separera den danska verksamheten i Postnord från den svenska.

Hur man än ser på strukturen i Postnord är det vår uppfattning att bolaget har fått alltför tuffa finansiella mål. Detta är något som direkt påverkar de

anställdas situation eftersom resultatet är underbemanning, otrygga anställningar och ständigt utnyttjande av bemanningsföretag. Vi kan vidare konstatera att postverksamheten förändras i grunden i takt med digitaliseringen, vilket har inneburit att brevfrösendelserna minskat medan paketfrösendelserna ökat. Vi vill i detta sammanhang betona vikten av att den fungerande konkurrens mellan olika aktörer som i dag kännetecknar paketmarknaden upprätthålls. Vi anser att det övergripande målet för Postnord bör vara en väl fungerande postgång i hela landet och en sund och välbalanserad ekonomi. Mot bakgrund av det vi har anfört bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag som skapar en bättre balans mellan bolagets ekonomiska mål och uppdrag.

När det närmare gäller den verksamhet som Postnord bedriver vill vi lyfta problemet med att Postnord ett flertal gånger rapporterats för otillåtet cabotage. Trafikpolisen har vid flera tillfällen stoppat utländska dragbilar med tillkopplade trailrar med gods tillhörande Postnord. Transporterna, som gjordes på uppdrag av Postnord, rapporterades för otillåtet cabotage eftersom de inte följt det gällande regelverket. Vi anser att statligt ägda bolag ovillkorligen ska ha bättre kontroller av leverantörer vid upphandling av tjänster än i dag och följa gällande regelverk.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

8. SJ AB, punkt 6 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 4 och

avslår motion

2022/23:1233 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23 och 24.

Ställningstagande

SJ AB är ett statligt helägt aktiebolag med uppdrag att bedriva lönsam persontrafik. Bolagets finansiella mål reviderades på årsstämman 2014 och resulterade i ett krav på en avkastning på operativt kapital om minst 7 procent i genomsnitt. Det innebär en nettoskuldssättningsgrad på 0,5–1,0 gånger på sikt och en utdelning som ska uppgå till 30–50 procent långsiktigt. Att öka andelen tågresor anses vara av stor vikt i arbetet med att minska utsläppen av växthusgaser. För att resenären ska välja tåg menar vi att det är avgörande att man kan

räkna med att de är punktliga och upplevs som fräscha, moderna och attraktiva med en möjlighet att välja olika komfortnivåer. Detta kräver god och regelbunden service och städning och att bolaget emellanåt införskaffar nya fordon. Det ska vidare vara lätt att köpa biljetter och servicen ska vara god under resan. Persontågstrafiken bör dessutom vara tillgänglig i så stora delar av landet som möjligt.

Vi anser att SJ bör vara den aktör som bedriver trafik även där andra aktörer inte ser någon lönsamhet. Vi menar också att det finns ett brett stöd hos svenska folket för ett statligt ägt bolag som bedriver persontrafik eftersom det är en viktig del av infrastrukturen i Sverige. Ett exempel är nattågstrafiken mellan Stockholm och Malmö som tidigare hotats av nedläggning eftersom den hade en svag lönsamhet. Vi kan även påminna om att SJ inte bedrev någon trafik på Västkustbanan under många år eftersom det inte var möjligt för bolaget att konkurrera med Öresundstågen som var subventionerade av skattemedel. De problem med tågtrafiken som vi redogjort för ovan menar vi hänger samman med de ekonomiska mål som beslutats om för SJ. Trots att dessa mål reviderades 2014 kvarstår problemen. Vi menar att de höga avkastningskrav som finns på SJ försvårar möjligheterna att expandera utbudet av avgångar och utvidga antalet sträckor att trafikera. Vi anser att bolagets finansiella mål bör ses över och att dessa bör sänkas för att bolaget ska ges bättre möjligheter till nyinvesteringar som expansion av verksamheten och komma till rätta med den nämnda problematiken.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. SJ AB, punkt 6 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Elin Söderberg (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1233 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 23 och 24 samt avslår motionerna

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 6 och

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

SJ AB är ett statligt helägt bolag som ska skapa vinst. Bolaget har därutöver avkastningskrav som innebär att staten kräver utdelning till statskassan på den redovisade nettovinsten. Vi menar att bolaget därmed tvingas se till marknadsandelar och snäv vinstmaximering på bekostnad av resenärernas

behov. Den personliga servicen har i många fall ersatts av andra alternativ, och att köpa en biljett kontant är både svårt och dyrt. Avkastningskravet missgynnar även den regionala utvecklingen eftersom SJ tvingas prioritera bort lågtrafikerade sträckor. Många resenärer måste därför i stället välja flyg eller bil, vilket är en helt orimlig konsekvens utifrån ett klimatperspektiv. Om SJ inte hade haft ett avkastningskrav skulle bolaget kunna prioritera samhällsnyttan genom att sänka priserna på biljetter, förbättra servicen och trafikera fler banor. I stället för att ge avkastning till staten anser vi att pengarna bör användas i verksamheten med en sådan inriktning. Vi anser därmed att regeringen bör ta fram ett förändrat avkastningskrav för SJ AB senast till bolagsstämman 2023. Regeringen bör dessutom återkomma till riksdagen med förslag på ett samhällsuppdrag för SJ som stärker bolagets samhällsnytta. Detta bör vara genomfört senast till SJ:s bolagsstämma 2023.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

10. Sveaskog AB, punkt 7 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2022/23:968 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13 och

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 10 samt

avslår motionerna

2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 23 och

2022/23:2003 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

För att värna möjligheten för skogsägare att fortsätta att bedriva skogsbruk ställde sig företrädare för Sverigedemokraterna i riksdagen våren 2022 bakom regeringens proposition Stärkt äganderätt, flexibla skyddsformer och ökade incitament för naturvården i skogen med frivillighet som grund (prop. 2021/22:58, bet. 2021/22:MJU18, yttr. 2021/22:NU2y). Propositionen innehöll förslag som bl.a. innebär att nya ersättningsmarker och ett ändrat marknadsförsäljningsprogram från Sveaskog ska bidra till skydd av värdefull skog. Vi menar att denna förändring av Sveaskogs uppdrag var väl avvägd. Vi motsätter oss däremot att staten utöver det som föreslogs i propositionen säljer ut Sveaskog genom att minska bolagets skogsinnehav. Vi menar att Sveaskog ska bruka och sköta sina skogar väl och att nya skogsbruksmetoder ska

utvecklas på delar av innehavet. I den mån ytterligare skog ska undantas från brukande bör detta i första hand avse statlig mark, men då bör motsvarande arealer där nyttan av nuvarande skydd är lägre återföras till brukande. Vi menar att det i stället är viktigt att en del av bolagets marker används för att fortsätta utveckla metoder för vardagshänsyn och för att pröva under vilka förhållanden kontinuitetsskogsbruk kan vara lönsamt och leda till godtagbar långsiktig skogsskötsel, godtagbara förhållanden för biologisk mångfald, godtagbar tillväxt och godtagbara virkesförråd. Sveaskogs skogar bör i linje med detta i huvudsak nyttjas till virkesproduktion och för att utveckla nya metoder för hänsynsfullt skogsbruk.

Till sist vill vi framhålla att torvbruket i Sverige i dag är hotat, trots att torven är viktig som såväl odlingssubstrat som energikälla. Detta är djupt olyckligt och enligt vår mening faktiskt helt onödigt. En åtgärd som regeringen snarast bör vidta för att bidra till att minska den akuta bristen på marker som är godkända för torvbruk är att ålägga Sveaskog att i samverkan med torvföretagen skyndsamt anvisa områden inom sitt markinnehav som är lämpliga för torvbruk.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

11. Sveaskog AB, punkt 7 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V) yrkande 23 och avslår motionerna

2022/23:968 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkande 13,

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD) yrkandena 8 och 10 samt

2022/23:2003 av Sten Bergheden (M).

Ställningstagande

Som redovisats äger staten stora skogsmarker via Sveaskog. Statens skogsägande i övrigt är dock spritt på många olika myndigheter och bolag. Jag anser att staten därför bör ta ett helhetsgrepp om sitt skogsägande och samla det statliga skogsägandet i ett bolag. Dagens vinstkrav gör det svårt för ett statligt bolag eller en statlig förvaltare att avstå produktiva skogar till andra intressen, använda alternativa brukningsmetoder, eller för den delen bistå med ersättningsmark till markägare som skyddar skog för biologisk mångfald eller andra unika värden. Det nya bolaget bör ha som främsta mål att bedriva ett hållbart

brukande av skogens resurser och åläggas att avsätta större arealer till skyddade naturområden.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

12. Sveaskog AB, punkt 7 – motiveringen (MP)

av Elin Söderberg (MP).

Ställningstagande

I de motioner som behandlas i detta avsnitt framförs förslag som bl.a. rör det statligt helägda Sveaskog AB:s uppdrag och mål. Dessa förslag överensstämmer inte med vare sig hur jag ser på Sveaskogs roll i den svenska skogspolitiken eller hur bolagets uppdrag och mål bör vara utformade. Jag vill med anledning av detta anföra följande.

Den svenska staten äger mycket skog genom statligt ägda bolag och myndigheter, vilket innefattar Sveriges största skogsägare Sveaskog. Jag vill därför understryka att Sveaskog – som en av dessa aktörer – bör vara ett föredöme på hållbarhetsområdet och en föregångare inom sin bransch. Det betyder t.ex. att bolaget bör fungera som en ledstjärna i arbetet med att dels uppfylla miljömålen, dels utveckla nya hållbara skogsbruksmetoder. Jag är medveten om att riksdagen under våren 2022 beslutade om ett ändrat uppdrag för Sveaskog samt att de statligt ägda bolagen är självständiga juridiska personer där bolagets ledning ansvarar för den operativa verksamheten. Detta har redovisats i det föregående. Jag kan dock konstatera att Sveaskogs uppdrag i dagsläget inte är utformat så att bolaget är skyldigt att arbeta i enlighet med de riktlinjer som jag nyss framfört och som jag menar borde vara en självklarhet för ett statligt ägt skogsbolag. Min uppfattning är därför att det behövs ett omtag när det gäller utformningen av Sveaskogs uppdrag och mål. Miljökraven på bolaget bör höjas och uppdraget bör inriktas på att bolaget ska arbeta för att uppnå miljömålen. All skog som bolaget äger bör även brukas med skonsamma och hyggesfria metoder samtidigt som avverkning bör ske i produktionsskog och inte i naturskog. Jag menar dessutom att Sveaskog bör vara skyldiga att tydligare beskriva hur man lever upp till de allmännyttiga målen såsom det nationella miljö kvalitetsmålet Levande skogar. I bolagets uppdrag bör självfallet ett sådant arbete prioriteras framför ett marknadsorienterat mål. Sveaskog bör framöver även få i uppdrag att skydda minst 20 procent av den produktiva skogsmarken per skogsregion och ha ett särskilt ansvar för att snabbt skala upp återväkning av dikade skogsmarker.

Med hänvisning till detta avstyrks samtliga motionsyrkanden.

13. AB Svenska Spel, punkt 8 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 7 och 8.

Ställningstagande

I och med omregleringen av den svenska spelmarknaden har staten fått en tydligare och viktigare roll i att utöva tillsyn över spelmarknaden än vad som tidigare varit fallet, och detta på en marknad där staten själv deltar. På grund av de nya regler som gäller på spelmarknaden måste det enligt vår mening finnas en tydlig gränsdragning när det gäller statens agerande, dels på den konkurrensutsatta delen, dels där det fortfarande råder monopol. Vi anser därför att AB Svenska Spels olika verksamhetsgrenar bör separeras från varandra så att spel som fortfarande är monopoliserade, såsom landbaserade kasinon och värdeautomatspel, även fortsättningsvis bedrivs i Svenska Spels regi. Däremot finns det inga skäl för staten att via Svenska Spel agera på den konkurrensutsatta spelmarknaden med andra typer av spel. Med en sådan indelning kan de former av spel som kommer det svenska föreningslivet till del säkras. Vi menar att Svenska Spel i enlighet med detta därför bör delas upp i två bolag, och att staten därefter bör avyttra det bolag som verkar på den konkurrensutsatta marknaden. En sådan affär bör självfallet genomföras affärsmässigt och föregås av en noggrann analys av hur processen ska gå till.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Telia Company AB, punkt 9 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna 2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkande 9 och

2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

När det gäller statens deläggande i Telia Company kan vi konstatera att bolaget för snart fem år sedan genomförde ett förvärv av mediebolaget Bonnier Broadcasting, där bl.a. TV4 och C More ingår. Företrädare för Sverigedemokraterna i utskottet var under hela processen kritiska till affären eftersom staten numera riskerar att uppfattas som avsändare av i praktiken alla marknadsända kanaler. Vi delar denna uppfattning. Vi menar att svenska medier ska vara fria och oberoende, vilket åstadkoms genom ett medielandskap som präglas av flera privata aktörer och en sund konkurrens.

Utöver detta menar vi att telekomverksamhet generellt inte är något som staten bör syssla med. För oss är det tydligt att Telias styrelse har valt en inriktning som inte ligger i linje med statens intressen, och vår uppfattning är att bolaget snarast bör delas upp utifrån samhällsviktig infrastruktur respektive telekomverksamhet. Det är inte riksdagens uppgift att bedöma enskilda bolags affärsmässiga beslut, och vi har full respekt för att Telias styrelse anser att förvärvet av Bonnier Broadcasting på sikt är en god affär och rätt strategi för bolaget. Det är dock riksdagens uppgift att ta ansvar för att demokrati och en sund konkurrens upprätthålls i Sverige. Regeringen bör därför snarast verka för en uppdelning av Telia där samhällsviktig infrastruktur och telekomverksamhet skiljs åt. Regeringen bör även i samband med en uppdelning återkomma till riksdagen med ett förslag som innebär att regeringen får ett bemyndigande att avyttra statens ägande i det bolag som innefattar telekomverksamheten.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

15. Visit Sweden AB:s övergripande förutsättningar, punkt 10 (S, C)

av Elisabeth Thand Ringqvist (C), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 22.

Ställningstagande

Besöksnäringen är mycket viktig för Sverige. Den skapar tillväxt och arbetstillfällen både på landsbygden och i staden. Den erbjuder också många unga och nyanlända ett första jobb. I detta sammanhang har det statligt helägda bolaget Visit Sweden en viktig roll genom att vara den aktör som har statens uppdrag att marknadsföra Sverige som turistland. Den globala turismen präglas av hård konkurrens, och andra länder marknadsför sina länder offensivt. Även Sverige måste göra detta och får inte halka efter. Vi noterar att Visit Sweden har ett nytt uppdrag som på flera sätt förtydligat hur bolaget ska bedriva sin verksamhet. Samtidigt vill vi understryka bolagets betydelse för utvecklingen av besökslandet Sverige och vikten av att Visit Sweden får rätt förutsättningar att bedriva sin verksamhet. Vi anser därför att det är nödvändigt att regeringen ser över hur det kan säkerställas att Visit Sweden har de förutsättningar som krävs för att bolaget ska kunna bedriva en högkvalitativ marknadsföring av Sverige.

Detta anser vi att riksdagen bör ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

16. Visit Sweden AB:s uppdrag och mål, punkt 11 (SD)

av Tobias Andersson (SD), Jessica Stegrud (SD), Josef Fransson (SD) och Eric Palmqvist (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD) yrkandena 9 och 10.

Ställningstagande

Besöksnäringen kan vara den bransch som drabbats allra hårdast av coronapandemin. Hotell, konferensanläggningar och campingar fick se sin belägningsgrad närma sig noll, restauranger gapade länge tomma och nöjesparker kunde aldrig öppna. Även om vissa turistattraktioner kunnat kompensera en del av den uteblivna utländska besöksvolymen med en ökande andel inhemska turister har besöksnäringen sammantaget drabbats hårt. Här ser vi att det statligt helägda Visit Sweden har en viktig funktion. Bolagets huvudsakliga uppdrag är att marknadsföra Sverige för utländska turister. Vi menar att bolagets verksamhetsinriktning bör förtydligas så att Sveriges företag inom besöks- och turistnäringen stärks. Visit Sweden bör få i uppdrag att målmedvetet marknadsföra Sverige som besöksmål och stärka sina marknadsföringsinsatser.

Utöver detta förtydligande menar vi att Visit Sweden – nu när resandet ökar igen – måste ges en tydlig riktning. Under pandemin fick bolaget i uppdrag att marknadsföra Sverige nationellt, det s.k. svemesteruppdraget. Vi menar att detta uppdrag bör permanentas för att den inhemska turismen även fortsättningsvis ska kunna stärkas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

Särskilt yttrande

Lernia AB, punkt 4 (S)

Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Aida Birinxhiku (S) anför:

Vi har i det föregående ställt oss bakom utskottets ställningstagande om att avstyrka ett motionsyrkande om en försäljning av det statligt helägda Lernia AB. Vi vill i detta särskilda yttrande tydliggöra vår syn på statens ägande i bolaget.

Vi menar att statens ägande i Lernia ska användas aktivt och att bolaget därför bör få ett samhällsuppdrag. Detta skulle innebära att bolagets verksamhet inriktas på att generera samhällsnyttiga effekter och inte enbart på ekonomisk avkastning för ägaren. Ett sådant uppdrag bör utformas så att bolaget får ett särskilt ansvar för insatser som avser att tillgodose näringslivets utbildningsbehov i den gröna industriella utvecklingen, inte minst i norra Sverige. Företrädare för Socialdemokraterna i arbetsmarknadsutskottet återkommer i frågan när den behandlas där.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelsen

Regeringens skrivelse 2021/22:140 2022 års redogörelse för företag med statligt ägande .

Motioner från allmänna motionstiden 2022/23

2022/23:201 av Anne-Li Sjölund och Helena Lindahl (båda C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till de statliga bolagen att inom organisationen kontinuerligt jobba med varumärkesvård, framtagande och uppföljning av uppförandekod och förtroendeskapande mot kunder och medborgare generellt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:546 av Markus Wiechel och Alexander Christiansson (båda SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avyttra statens aktier i flygbolaget SAS och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avyttra statens aktier i Orio AB och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en successiv försäljning av statens aktier i Bilprovningen och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:586 av Helena Storckenfeldt och Lars Püss (båda M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten som aktiv och ansvarsfull ägare bör se över de statligt ägda bolagen och deras vd:ars roll med syftet att de inte ska ägna sig åt politisk opinionsbildning och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:729 av Mats Nordberg (SD):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att begränsa Vattenfalls verksamhet utanför Sveriges gränser och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:791 av Peter Ollén (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att sälja Postnords aktier i Strålfors och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:931 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Visit Sweden i uppdrag att stärka sina marknadsföringsinsatser och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att permanenta Visit Swedens tillfälliga svemesteruppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:932 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statligt ägande och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringens mål om minst 40 procent av vardera könet i statliga bolagsstyrelser ska tas bort som hållbarhetsmål och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statliga bolags opinionsbildande arbete för att tydliggöra att bolagens kommunikationsarbete måste bedrivas på ett förtroendegivande sätt och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska initiera avyttringen av Lernia AB i enlighet med det bemyndigande som riksdagen har beslutat om och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör verka för en uppdelning av Postnord AB och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över statens finansiella mål för SJ AB som bör sänkas och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska Spel ska delas i två olika bolag där de konkurrensutsatta spelformerna placeras i ett av bolagen och de monopolistiska spelformerna i ett annat, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten ska avyttra den del av Svenska Spel som verkar på den konkurrensutsatta marknaden och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten som ägare ska verka för att Telia Company AB delas upp i två delar, samhällsviktig infrastruktur respektive telekomverksamhet, och där

regeringen ges ett bemyndigande att avyttra ägandet i telekomverksamheten, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2022/23:938 av Tobias Andersson m.fl. (SD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta det statligt ägda företaget Almi Företagspartner AB i större omfattning bjuda in allmänheten att investera i de företag man avser att investera i och som därmed medför rätt till investeraravdrag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:968 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska ålägga Sveaskog att anvisa marker för torvbruk på de marker Sveaskog förfogar över och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:972 av Martin Kinnunen m.fl. (SD):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inte minska Sveaskogs skogsinnehav och att använda en del av Sveaskogs marker för att fortsätta utveckla metoder för vardagshänsyn och för att pröva under vilka förhållanden kontinuitetsskogsbruk kan vara lönsamt och leda till godtagbar långsiktig skogsskötsel, godtagbara förhållanden för biologisk mångfald, godtagbar tillväxt och godtagbara virkesförråd och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att medan Fastighetsverkets skogar i huvudsak ska ha andra syften än aktivt skogsbruk ska Sveaskogs skogar i huvudsak nyttjas till virkesproduktion och för att utveckla nya metoder för hänsynsfullt skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1013 av Jimmy Ståhl m.fl. (SD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om utförsäljning av Telia och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag som skapar bättre balans mellan ekonomiska mål och samhällsuppdrag och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kontroller av leverantörer vid upphandling av tjänster för transporter och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1016 av Patrik Jönsson m.fl. (SD):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av sänkta finansiella mål för SJ AB och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1121 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över hur det regionala ansvaret hos statliga bolag, bland annat för kapitalförsörjning, kan tydliggöras och stärkas och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1124 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

22. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att Visit Sweden kan bedriva en ändamålsenlig och effektiv marknadsföring av Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1231 av Lorena Delgado Varas m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör få i uppdrag att se över Almis investeringar för att bredda verksamheten för att i högre utsträckning beröra mindre företag och ensamföretag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1233 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett ägardirektiv om samhällsuppdrag som stärker SJ AB:s samhällsnytta senast till bolagsstämman 2023 och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett förändrat avkastningskrav för SJ AB senast till bolagsstämman 2023 och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1246 av Kajsa Fredholm m.fl. (V):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att all statligt ägd skog bör samlas i ett bolag med hållbart brukande som främsta mål och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:1800 av Magnus Jacobsson (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör undersöka möjligheterna att sälja fler statliga bolag och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2003 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna att öka försäljningen av skogsmark från Sveaskog och tillkännager detta för regeringen.

2022/23:2175 av Per Bolund m.fl. (MP):

23. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att alla statliga bolag ska ha vetenskapligt baserade klimatmål och klimatplaner samt ges skärpta ägardirektiv om att verka för att nå miljömålen och Parisavtalet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Företag med statligt ägande

Tabell över företag med statligt ägande

<i>Företag</i>	<i>Statens ägarandel (%)</i>	<i>Bemyndigande att ändra statens ägarandel</i>	<i>Samhällsuppdrag</i>	<i>Uppdragsmål</i>
Akademiska hus	100			
Almi Företagspartner	100		JA	JA
Apoteket	100			
Apotek Produktion & Laboratorier	100		JA	
Arlandabanan Infrastructure	100			
Eurofima	2			
Green Cargo	100			
Göta kanalbolag	100		JA	JA
Infranord	100			
Jernhusen	100			
Kungliga Dramatiska teatern	100		JA	
Kungliga Operan	100		JA	
Lernia	100	JA		
LKAB	100			
Miljömärkning Sverige	100		JA	
Postnord	60,7			
RISE	100		JA	JA
Samhall	100		JA	JA
Saminvest	100		JA	JA
SAS	21,8	JA		
SBAB	100			
SJ	100			
SOS Alarm Sverige	50		JA	JA
Specialfastigheter Sverige	100			
Statens bostadsomvandling	100		JA	
Sveaskog	100		JA	
Svedab	100		JA	JA
Svensk Bilprovning	100	JA		
Svensk Exportkredit	100		JA	JA
Svenska Spel	100		JA	JA
Svenska Skeppshypotekskassan	100			
Svenska rymdaktiebolaget	100		JA	JA
Svevia	100			
Swedavia	100		JA	JA
Sweden House	36			
Swedfund International	100		JA	JA

<i>Företag</i>	<i>Statens ägarandel (%)</i>	<i>Bemyndigande att ändra statens ägarandel</i>	<i>Samhällsuppdrag</i>	<i>Uppdragsmål</i>
Systembolaget	100		JA	JA
Telia Company	39,5			
Teracom Group	100		JA	
Vasallen	100			
Vattenfall	100			
Visit Sweden	100		JA	JA
Voksenåsen	100		JA	